

τερη ὁμορφιά. Κατάλευκη, σιγαλή, ἔμοιαζε σὰ χώρα μαγεμένη, σὰν ὄνειρο χιονόφερτο πού τὸ ξεσκέπασε γιὰ μιὰν ὥρα ὁ βορῆς μὲς ἀπὸ τὸ κρυσταλλωμένο σάβανο πού τὸ εἶχε τυλίξει.

Ἄξαφνα ξεγλίστησε ὁ ἥλιος ἀπὸ τὰ σύννεφα κ' ἔλαμψε διὰ μιὰς δλόκληρη ἡ χώρα. Νόμιζες πὼς ἄσπρη φωτιά σιγαλόκαιγε πάνω της τόσο φεγγολούσαν ἀπαλὰ τὰ χιονισμένα δώματα. Στους θόλους πάνω χρυσὰ κοντάρια μὲ μισοφέγγαρα στὴν ἄκρη γυαλιζάνε σὰ φλόγες ὀρθωμένες ψηλά.

Ὁ τοῦ Χριστοῦ. — Ἀόσπη καὶ σκυλιά. Σκυλιά καὶ λάσπη. Ἀπορῶ πὼς τὰ σπῖτια νὰ μὴ βουλιάζουνε μέσα στὴ λάσπη, τόσο φαίνεται βαθιὰ καὶ νερούλη. Τὰ σκυλιά—βρωμοκίτρινα τσιμπούροσκυλα—τουρτουρίζουνε κουλουριασμένα στὶς γωνιές τῶν καλντεριμῶν. Ὅλοένα λαγοκοιμούνται κι ἅμα λάχει κι ἀγριέψουν μόλις ἀνοίγουν τὰ δόντια τους μὲ βαρεμένη κακοθυμία. Στὰ φερσίματά τους μοιάζουνε σὰ γάτες. Κ' εἶναι κοπάδια κοπάδια. Καὶ μοῦ λέν πὼς κάθε ταίφας λημεριάζει σὲ ξεχωριστὸ μαχαλὴ κι ἀλλοίμονο στὸ ζωτόρικο σκυλί πού ξεχαστῆ καὶ ξεμυτίσει σὲ ξένη γειτονιά.

Ἡ τούρκικη φιλανθρωπία καλοταίζει τὰ διακοινάρια αὐτὰ τεμπελοσκυλα καὶ πρέπει δίχως ἄλλο νὰ βρίσκουν οἱ Μουσουλμάνοι κάποια θρησκευτικὴ ὁμορφιά στὰ κινικὰ πανθηναία καὶ τὶς οὐρλιαστές λειτανεῖες πού τσαλαβουτοῦν ἔτσι ἀνεμπόδιστα μέσα στὴ μυθική, τὴν ἀσύγκριτη λασπουριά τῆς Πόλης.

Ἐχω ἀκεφιά σήμερα. Εἶμαι κακωμένος μὲ ὅλα, καὶ πέρα πάνω ἀπ' ὅλα μισῶ τὸν ἑαυτό μου. Τόνε μισῶ, ἄγρια. Γιατί; Τί νὰ γυρεύω; Τὸ γιατί αὐτὸ εἶναι αἰώνιο κι ὅσες φορές τὸ βρῆκα, τὸ ἔθαφα ἀκόμα πιὸ βαθιὰ μέσα μου. Ἄς μείνει ἐκεῖ κάτω. Ἄξιζει ἀτίμητο θησαυρὸ. Ἀπὸ κεῖ βγαίνουν τὰ μεγάλα μίσση κ' οἱ σαρκοφάγοι ἥρωῖμοι.

Κατέβηκα στὸ Γαλατὰ γιὰ νὰ περάσω στὸ Βυζάντιο. Μαρμαρωμένη ἡ χώρα ἀπὸ τὸ νυχτερινὸ τὸ χιόνι. Λὲς κ' εἶχαν ἀπλώσει ἄσπρα μαλακὰ χράμια πάνω στὶς στέγες πέρα πέρα.

Κοντοστάθηκα στὴ μέση τοῦ Γεφυριοῦ νὰ κοιτάξω τὴν Πόλη. Ἀλησμόνητη, ὄνειρόλευκη, πολυζώντανη θεά. Ὁ Πόλη, θεοφύλακτη Πόλη, παντοβασίλισσα εἶσουςε σκλάβο βαλτουκυλίσει! Πού ξεθρονιάστηκε ἡ δόξα σου, πού χάθηκε ἡ ἀγάπη σου; Καὶ πάλι τὸ σίγαμα μέσα μου. Γιατί δὲν τὸ ξεχνῶ πὼς εἶμαι Ρωμιός. Κι ὁ Ρωμιός πρέπει νὰ σιχάινεται τὴ ζωὴ του στὴν Πόλη. Ἄ μοῦ κλίβανε γυναί-

κα χρυσαγάπητη, ἔτσι θὰ μισοῦσα τὸν ἑαυτό μου ἅμα θὰ τὴν ἔβλεπα σὲ ξένη ἀγκαλιὰ καὶ τὸ ἤξερα πὼς ἐγὼ φταῖω, πὼς ἐγὼ εἶμαι ὁ ἄπιστος. Καὶ πάλι τὸ κράζω—Πόλη, χώρα χαμένη, μολεμένη ὁμορφιάς τσαλαπατημένο κιβούρι, γεννήτρα τῶν Ὑμνωῦ καὶ φωλιά τοῦ χρυσομάτου αἰτοῦ, τῆς Παρθένος ἀγαπημένη, πουτάννα ἡρωϊκὴ πού Ρωμαῖα γεννήθηκες. Ἑλληνίδα δοξάστηκες, Φράγκα ζετσιπώθηκες, Τούρκα μπατάλισες—πότε πιά θὰ σὲ θάψουν καὶ σένα; Καὶ μὴν περιμένεις ἐμὰς τοὺς Ρωμιούς. Οὔτε νὰ σὲ θάψουμε ἄξιοι δὲν εἶμαστε.

Μὰ πάλι μ' ἀρέσει νὰ σὲ κοιτῶ, μ' ἀρέσει, τὸ βουναλιασμένο χίσιμο τῶ σπιτιῶ σου καὶ τ' ἀνατολίτικα σοκάκια σου, τὰ παζάρια τὰ πολυάνθρωπα καὶ λαμπερόχρωμα, ἡ φιλοσοφικὴ ἀναμελιά, ἡ ἀπέραντη λέρα σου. Κι ἀπ' τὸ γεφύρι πού στέκουμαι πάνω ἀπὸ τὴ θαλασσένια ζωὴ τοῦ λιμανιοῦ καὶ τ' ἀλαφροπέραςμα τῶν καρδιῶν, τὸ μάτι μου πηγαίνεργεται σασιτισμένο ἀπὸ μιναρὲ σὲ παλάτι, ἀπὸ τζαμί σὲ κλησιὰ τρουλωτή. Καὶ γύρω παντοῦθε φουσαλιάζουν οἱ μεγαλόπρεποι θόλοι κυρτώνοντας τὴ βυζαντινὴ τους σοβαράδα καὶ μυστικιστὴν πάνω ἀπὸ τῆς χώρας τὸ μερμηγκιασμένο σπιτομάζωμα.

Καὶ γιὰ τέτοια πολιτεία τέτοια βέβαια χρειάζεται ἀρχιτεκτονική. Ὁ ἑλληνικὸς ναὸς εἶναι πιὸ τέλεια ἰδανικός, παρθενοσώματος, μὰ εἶναι ποίημα μαρμαρένιο πού θέλει Ἀκρόπολη γιὰ βῆθο καὶ θεοὺς Ὀλύμπιους γιὰ ψυχή. Ἐχωρίζεται ἀπὸ τὴν καθημερινὴ ζωὴ τῶν πολιτῶν σὰν πιὸ ψηλὴ, πιὸ αἰθεροδούλευτη συνείδηση. Ὁ παράβολος πάλι γοθικὸς ρυθμὸς κάνει τὴ φανταστικὴ ὁμορφιά τοῦ Ρήνου καὶ τοῦ Oxford καὶ τῆς Chartres, μὰ εἶναι ἀκατάδεχτος, μὰ πλάκωνει καὶ καταρροεῖ καὶ ψηλοθερεῖ τὴ ζωὴ πού φυτρώνει στὴ σκιά τῶν καμπαναριῶν του. Μισεῖ τὴ γῆ κι οὐρανὸ λαχταρᾷ κι ἀποτραβιέται ἀπὸ τὸν κόσμον. Δὲν ξεχνῶ τὶς Ἰταλικὲς ἐκκλησιῆς—τῆς Ρώμης καὶ τῆς Φλωρεντίας τὰ τιτανόψυχα θάματα—μὰ κάτι θεατρικὸ, κάτι πολύτεγχο πού καταντᾷ παράτεγχο, τὸ συναίσθημα πὼς μόνο γιὰ τὰ μῦθια χριστιάνικα (θυμοῦμαι τὸ Campanile τοῦ Giotto), μὲ κάνει νὰ μὴ συνεπαίρνωμαι θεωρώντας τὴ μαγίφτρα μὰ κάπως μάταιη, προσωπικὴ κάποτε, τέγνη τους. Κι ὁ ναὸς δὲν πρέπει νὰ εἶναι ἀτομικός, πρέπει νὰ μοιάζει τὸ στέριωμα του μὲ τὴν αἰώνια ἀρχιτεκτονικὴ τοῦ βουνοῦ. Θυμοῦμαι καὶ τῶν Ἰντιῶν τὰ σαρακηνὰ παλάτια καὶ τοὺς μαρμαρένιους θόλους καὶ τοὺς κόκκινους μιναρῆδες πού ματορηγώνουν τὸν ἄτσα-

λόγλαυκο τὸν οὐρανὸ, μὰ κι ἀπὸ κεῖ κάτι μ' ἀποσκουτᾷ. Νοιώθω πὼς τὰ χτίσανε ρηγάδες ζιππασμένοι καὶ δεσποτικοὶ ἵγλα νὰ σφραγίσουνε ἰσχυρὰ κότερη ἢ γιὰ νὰ φυλακίσουνε τὴ χῆρη καμιάς σουλτάνας παινεμένης καὶ κρινωθώρητης.

Παντοῦ καὶ πάντα καί: μ' ἀντίσκοψε, ἀντιφώνια κάποια κρυφὴ κ' ἐλάχιστη, μὰ πεισματάρια κι οὐσιαστικὴ, μ' ἔκαμε νὰ μὴ χαρῶ κατάβαθα τὴν ὠρισμένη τῶν ζακουσμένων καὶ κοσμολάτρευτων νάωνε. Μὰ δῶ ἀρρυθμία δὲ βρίσκω. Ὁ θόλος σοβαρεμένος πού πυργώνεται ἀνεβαίνοντας ρηγότερη πάνω στὸ χαμηλότερο πλῆθος τῶν τριγύρω μισότρουλων καὶ κουβουκλιῶν, ὁ θόλος εἶναι τὸ θρόνιασμα καὶ τὸ συνουράνιασμα τοῦ θρησκευτικοῦ μεγαλείου, ὅμως καὶ πάντα στέκει σκέπη τοῦ λαοῦ καὶ τῆς ἀστικῆς παράδοσης καὶ τοῦ καισαροδύνημου σπαθιοῦ. Ζῆ μὲ τὴ χώρα καὶ τὴν πατρίδα καὶ τὸ λαὸ κι ὅμως δοξάζεσαι μὲ τὸν κύτοκράτορα—Κωνσταντῖνο, Βουργαροφάγο γιὰ Κομνηνὸ—κι δλόκληρος ἀντιλαλεῖ ἅμα λειτουργᾷ μὲς τῆ δόξα του λευκόντουτος ὁ Πατριάρχης.

Ὁ Πατριάρχης—τὸ λῆθεμα πάλι. Γιατί ζαφονικά μοῦ ἀνεβαίνει σὰν κοκκίνισμα στὰ μαγουλά ἡ τρομαχτικὴ συνείδηση πὼς ἡ θρησκεία καὶ τὸ μοναστήρι ἀφανίσαν τὴ φυλὴ μας, πὼς ὁ παππας καὶ τὸ Βαγγέλιο ἀπόριξαν τὴ δόξα μας, πὼς ἡ παθιασμένη θεοφοβία ξεχαρβάλωσε τὴν ἱστορία μας καὶ σκλάβωσε τὴ γενιά μας. Γιατί ἀπὸ τὰ χρόνια τῆς Ἁγίας Ἐλένης τότε πού νίκησαν πιὰ οἱ σκλάβοι τοῦ χριστιανισμοῦ τὴ Ρώμη τὴ δυνατὴ καὶ τὴν ἀριστοκρατικὴ Ἀθήνα, τὸ σαράκι τὸ ἐκκλησιαστικὸ μαρμάζωσε, κρυφάλεψε, καταχώνεψε τὴ Ρωμιστὴν καὶ τὴν ἔφησε ἄψυχη σάρκα μπροστὰ στὴν ἀγριότητα τοῦ ἀγαρηνοῦ. Θεολογικοὶ πόλεμοι, βυζαντινισμοὶ τυφλωτικοὶ καὶ ζαφριμένοι, μαλῶματα μὲ τὴ Ρώμη, ἀναριθμητοὶ ἐρημίτες, μοναστήρια κακὸθηα, στυλίτες κι ἀσκηταριά—ὅλοένα χάνονταν ἀπὸ κεῖ τὸ αἷμα τοῦ ἔθνους καὶ κατάντησε νὰ μὴν ἔχη πιὰ πολίτες μὴδὲ πολεμιστὰδες μὰ μόνο ράσσα καὶ χαρέμια καὶ πηγαδόστους ἀχρονταδες καὶ δασκαλάκια στενοκέφαλα.

Ἡ ἐκκλησία χαντάκωσε καὶ ζεστράτωσε τὸ Βυζάντιο καὶ τόσο τὸ ἀχάνισε πού στὰ χρόνια τὰ πολυπικρα οὔτε θρησκευτικὸ κὰν πόλεμο δὲν κότερθωσε ποτὲ τῆς νὰ σηκώση γιὰ νὰ σταματήση, στὰ βυζαντινὰ σύνορα τὸ ἀκούραστο γιουρούσι τῆς Τουρκίας καὶ τῆς βαρβαροσύνης τοῦ βοριᾶ Ἐιένους πλέ-

Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΥ

Ο ΑΣΩΤΟΣ *

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ

«Σ' ἔβρα, ψυχή, στὸ πλάι μου καὶ κοιμισμένοι ἡμάδι ὄνειρο δόξας εἶδαμε μαγευτικό...»

ΕΡΜΟΝΑΣ

Ἡ ἴδια ομηγή. Ἀπομνημόνεο. Ἡ ΕΛΠΙΔΑ κἀνεται ομηρικὰ σὲ πολίτρονα. Ὁ ΑΠΟΣΤΟΛΗΣ περπατᾷ πάνω κάτου βιασικὰ καὶ ταραγμένα.

Ο ΑΠΟΣΤΟΛΗΣ. Ὁ μπερμπάτης!.. Ὁ παραλυμένος!.. Ρεζίλι μὰς ἔκανε, ρεζίλι!..

Ἡ ΕΛΠΙΔΑ. Μὴν κάνεις ἔτσι, Ἀποστόλη μου... Ὑπομονή!.. Μὴν κάνεις ἔτσι!..

*) Κοίταξε φύλλα 176, 177, 178, 179 καὶ 180.

Ο ΑΠΟΣΤΟΛΗΣ. Νὰ μὴν κάνω ἔτσι; Καὶ χειρότερα νὰ κάνω... Νὰ τινάξω τὰ μυαλά μου στὸν ἀέρα... Δὲν ἔχω πιὰ μούτρα νὰ βγῶ στὸν κόσμον!.. Ὁ παλιᾶθρωπος, τί μὰς ἔκανε!.. Τί μὰς ἔκανε! (Σὲ λίγο). Πούναι ἡ Ρήνα;

Ἡ ΕΛΠΙΔΑ. Στὴν κάμαρά μου. Καὶ κλαίει, κλαίει, σὰ μωρὸ παιδί.

Ο ΑΠΟΣΤΟΛΗΣ. Ἡ φτωχιά!.. Καὶ πὼς νὰ μὴν κλαίει!..

Ἡ ΕΛΠΙΔΑ. Ἀπὸ χτές τὸ βράδι βρύση τὰ μάτια της!..

Ο ΑΠΟΣΤΟΛΗΣ. Κι ὁ πατέρας!

Ἡ ΕΛΠΙΔΑ. Κλεισμένος στὸ γραφεῖο του ἀπὸ τὸ πρωτὸ καὶ κανένα δὲ θέλει νὰ ἰδεῖ!.. Λίγο ζουμι τοῦ πήγαμε τὸ μεσημέρι μὰ δὲν τόπιε!.. Μὰς τόλεγε ὁ Ἀντώνης πού τοῦ πήγε πολίτρονα τὸν καφέ!..

Ο ΑΠΟΣΤΟΛΗΣ. Ὁ δυστυχισμένος ὁ πατέρας!.. Αὐτὸ πιά εἶναι κι ἂν εἶναι πού θὰν τονὲ φέρει στὸν τάφο!.. Καὶ νὰν τὸ συλλογιστεῖς πὼς εἶτανε νὰ γίνει ἀπόψε ὁ γάμος!.. Κι νὰν τὸ ξέρι ὅλος ὁ κόσμος!.. Ἄχ, ὁ ἀλιτῆριος τί μὰς ἔκανε! (Κάθεται κουρασμένα σὲ μὰ καρέκλα). Τί μὰς ἔκανε!..

Ἡ ΕΛΠΙΔΑ (σηκώνεται καὶ πάει σιμά του). Πού ξέρεις πάλι!

Ο ΑΠΟΣΤΟΛΗΣ (σιγαλὰ καὶ λυπημένα). Τί νὰ ξέρω!.. Τί θεὸς νὰ ξέρω ἄλλο ἀπὸ κείνο πού βλέπω!.. Ἐπρεπε νὰν τὸ νιώσω ἀπὸ μέρες, ἀπὸ κείνα τὰ μασημένα τὰ λόγια του!..

Ἡ ΕΛΠΙΔΑ. Νὰ σοῦ πῶ τὴν ἀλήθεια, ἐγὼ ποτὲ δὲν τὸ περίμενα!..

Ο ΑΠΟΣΤΟΛΗΣ. Μὰ ἐγὼ τὸ περίμενα!.. Τὸ φοβοῦμουνα!.. Γιατί τὸν ξέρω. Κι ἄλλοτε μὰς πρόσπεσε κ' ἔδειξε πὼς μετάνιωσε, μὰ γιὰ νὰ μὰς ξεγελάσει καὶ νὰ κάνει χειρότερα!.. Τὸ ἴδιο καὶ τώρα!.. Νὰλλεξει ὁ Γιάννης; Νὰ γίνει ἄθροπος!.. Ἄ γίνεται πρόβατο τὸ λιοντάρι!.. Ὁ ἄτιμος!.. Ὁ ἄτιμος!..

Ἡ ΕΛΠΙΔΑ (γλυκά). Ὅχι ἄτιμος! Κάθε ἄλλο παρὰ ἄτιμος!.. Ἄκου πού σοῦ λέω!..

Ο ΑΠΟΣΤΟΛΗΣ (τὴν κοιτάζει ξαφνιασμένα). Δὲ θάσαι καλὰ ἢ ἐγὼ θὰν τ'ἔχω χαμένα!

Ἡ ΕΛΠΙΔΑ (τὸ ἴδιο). Κάτι ξέρω!..

Ο ΑΠΟΣΤΟΛΗΣ (σηκώνεται πάνω, θυμωμένα). Τί ξέρεις, βρε χριστιανή; Τί μπορεῖ νὰ ξέρεις πού νὰ σβῆνει τὴν ἀτιμία του; Ἄν ἤξερες τίποτα θὰ μοῦ τόλεγες, θὰν τόλεγες τοῦ πατέρα!..

Ἡ ΕΛΠΙΔΑ. Ἄν μποροῦσα νὰ σ' τὸ πῶ θὰ σ' τόλεγα!..

Ο ΑΠΟΣΤΟΛΗΣ (μὲ παράπονο). Ἄν μποροῦ-

φωσαν οι θρησκοκρατημένοι Πολίτες για να διαφεντέψουν την κληρονομιά που δεν ήταν αυτοί άξιοι να κυβερνήσουν. Και γι' αυτό παρά πάνω απ' όλα—σαν πατώ ρωμαϊκό χρώμα—μισώ τις θρησκείες—τις θρησκευτικές—όχι τις ούμπιες θρησκείες που βγαίνουν από τη ζωή και γλεντούσαν κι όμορφαιναν κι άντρεϊάνανε, και ξέρανε να πεθάνουνε στην ώρα τους.

Μη με συνεριστης, Σοζόγκα, μη χάσης την ύπομονή σου αν από το γεφύρι του Γκλατά ξεφωνίζω σά Χρυσόστομος ιθνηκός. Ξέρεις τ'α μίση μου από χρόνια παλιά και μου φαίνεται σά να σε βλέπω τώρα να μετράς στα δάχτυλά σου και τ' άλλα δυό τ'α σπουδαία: τ'α κοιμητήρια—και τις σφηγροφυλιές τ'ης ψεύτικης τέχνης—και τ'η μουσική. Μα για τ'η τέχνη αυτή την χυμωρή κι άνίδση, ω θυμωιάρα Μουσηγέτρα, δέ θα σε πειράξω τώρα. Σ'αν άρκετά έχεις ακούσει από μένα κάθε φορά που μ' έφερνες με τ'ο στασιό σε κανένα μεγαλοδύναμο κοντσέρτο ή κι όπερα βαγνερική, και μόνο κείνο τ'ο στερεότυπο θά σου ξανακοπανίσω: πρέπει να είναι από πρωτόπλασμα ζυμωμένα τ'α μυαλά σας για να σας συγκινούνε τέτοιες παλαιοντολογικές άρμονίες.

Έπειτα δεν είμαι και βίβλιος ή συμφωνώ μ' αυτά που έγραφα παρά πάνω. Ίσως μάλιστα να έχω κι όλως διόλου διαφορετικές ιδέες. Μ' άρέσει ν' αλλάζω. Βρίσκω πως τ'ης τέχνης οι άντιλογίες είναι ή ψηλότερη μορφή τ'ης λεύτερης Κριτικής. Η άντινομία φανερώνει τ'η όμορφιά τ'η ζωή.

Μα μιλώντας και παραμιλώντας κοντεύω πιά να ζυλιάσω πάνω στ'ε γεφύρι μου. Τ'α μάγουλά μου κοκκινωπάγωσαν τ'α νοιώθω σά μακρυάνια. Μήπως να έγινα, μαθές, γάλαμα, μαρμαρωμένος βασιλιάς; Μα κάποιος με σκουνη μ' ένα κοφίνι. Συνηώ. Τ'ο κρυσό μου περονιάζει τ'α κόκαλα και τραβώ με βήματα βιαστικά. Φτάνω στην Άγια Σοφία—και δεν μπαίνω. Τριγυρίζω απ' όξω περπατώντας μέσα στ'ο χιόνι, τ'ο μαλακό, ζουλώντας το και βουλιάζοντας με κάποια παραξένη, ξεχασιάρα ήδονή—θυμό ίσως—μέσα στην κρυσταλλένια τ'η άσπράδα. Δεν μπήκα. Να φοβόμουνε τ'η όργη που έβραζε μέσα μου ή μήπως δεν ήθελα να χαλάσω τ'η εικόνα τ'ης μεγαλοσύνης τ'ης Άγια Σοφίας που χρυσόφεγγε στ'ο μνημονικό μου με ρήγισσες και βασιλιάδες και μαλαματένιους δεσπότες και θάματα μεσοχρονιάτικα κι άλαλαχμούς και λιτανείες και θριάμπους καισαρικούς και Παναγιές βοδοκαλούσες; Δεν ξέρω, μα δεν μπήκα. Και κατσοφισμένος, αφανισμένος από άβάσταχτη καρ-

διοπάγα λύπη, ξαναγύρισα πίσω στ'ο Γαλατά μέσα στ'ο χιόνι τ'ο βραδινό που έπεφτε χλωμόφτερο και λουλούδιαζε σά χνουδι άνεμόσπαρτο στ'α βρωμερά τ'α θαμποφώτιστα σοκάκια τ'ης Πόλης.

Κουράστηκα, Σοζόγκα, να γράφω. Στ'ο έρχόμενο γράμμα μου θά μάθης γιατί δέ σου έστειλα κόκκινα πασουμάκια από τ'ο τσαροί τ'ης Πόλης. Άν όμως άπόστασες διαβάζοντας τ'α ταξίδια μου σου δίνω τ'ο δικαίωμα να με βασανίσης περιγράφοντας μου τ'ο δικό σου ταξίδι στην Όλλάντα όπου μου έγραφες πως ίσως θά πάς για τ'α Χριστούγεννα. Φίλησέ μου τ'ο Σπίουσα και τ'ο Rembrandt—σ'αν τ'ους άπαντήσης πουθενά.

Πάντα μ' αγάπη,

ΕΡΜΟΝΑΣ

Άθήνα 20 του Χριστού 1906.

ΘΕΑΤΡΙΚΑ

Η Βουλιαγμένη Καμπάνα.

Ο άνθρωπος είναι πλάσμα μέτριο, ούτε κτήνος ούτε θεός· λίγο κτήνος και λίγο θεός. Η ζωή κυλάει μονότονη, ταπεινή, έδοξη. Έρχεται ώρα που δημιουργεί κάτι στην αρχή τ'ο νομίζει μεγάλο, τ'ο θαυμάζει, καμαρώνει γι' αυτό. Είναι ή άκμή τ'ης μετριότητας! Ο πολυς κόσμος θαρώντας τ'ο έργο του, που βαρύ και λαμπερό φαντάζει, ξιπάζεται, πολύ δεν τ'ο νιώθει, και σφώτερο, λαμπρότερο τ'ο νομίζει. Ο πλάστης του όμως, που μεγάλος φαίνεται στους γύρω του, είναι πιο ψηλ' απ' τ'ους άλλους κι άρχίζει να βλέπει. Μέσα του ένας άγώνας άρχίζει: ο πόθος προς τ'α μεγάλα, θαμποχαράζει στην ψυχή του. Λίγο λίγο ο πόθος αυτός θεριέθει, γιγαντώνεται, παλιέθει μπροστά του σ'αν πλάσμα ζωντανό. Είναι ή Ραουτεντελάιν. Άπ' τ'η ταπεινή ζωή τ'ης κοιλάδας—τ'ης ανθρώπινης μετριότητας—τ'ον ξετραβάει ψηλά στ'α βουνά, και τ'ου άνοίγει τ'α μάτια σ' όλα τ'ούρανού τ'α πλάτη. Ο κοινός όχλος τ'ον χάνει από κοντά του, δέ μπορεί πιά να φτάση στ'α ύψη που ή άγαπημένη του τ'ον έφερε. Έρχεται ή θρησκεία για να τ'ον ξαναφέρει στους κόλπους τ'ης ραμελικής του, στ'α χρέη κάθε ανθρώπου, τ'ου θυμίζει τ'η ύποχρέωση προς τ'η ζωή. Άνικανη όμως κ' ή θρησκεία να γυρίση ένα πνεύμα από τ'ο δρόμο που ο πόθος τ'ου Μεγάλου τ'ο έσπρωξε. Και τ'ου λέει: Θυμήσου τ'η

άνθρώπινη άδυναμία που θά ξυπνήση πάλι μια μέρα μέσα σου. Ο ταπεινός όχλος έρχεται καταπάνω του να τ'ον ρίξη συντρίβοντας τ'ο είδωλό του, τ'η ιδέα του. Κι ο όχλος γυρίζει πίσω νικημένος, ταπεινωμένος. Τίποτα δέ θέλει ν' ακούση πιά που να τ'ου θυμίζει τ'α περασμένα. Σόψυχα ριγμένος σ'την άγκαλιά τ'ης πολυαγαπημένης του ακολουθεί τ'ους λιόχρους δρόμους τ'ης ψυχής που κείνη τ'ου δείχνει. Τέτοιος ο Έρρίκος τ'ης Β. Καμπάνας. Ένας άκάματος δουλευτής τ'ου ιδανικού. Ο άνθρωπος πάντ' άνθρωπος. Ο Haupmann τότε θέλει άδύνατο, μικρό κι άνικανο να φτάση στ'α ύψη που ή ψυχή του ξαναίγει. Κάποια φωνή μέσα του σιγολαλεί. Τ'ον συνεπαίρνει άξαφνα μια άδυναμία, ή ανθρώπινη χυδαιότητα ξυπνάει, κι ο πόθος του για μια στιγμή σβύνει. Η Β. Καμπάνα ξαναχτυπάει. Κι ο Έρρίκος που φεύγοντας απ' τ'ο κτήνος άρχισε να γίνεται και λίγο θεός γυρίζει πίσω, άφίνοντας τ'η Ίδέα, για να τρέψη σ'την άνάγκη τ'ης χυδαίας ζωής. Κι όταν τ'η δύναμη τ'ου παλιού πόθου θέλει να ξαναβρη, τ'η βρίσκει μόνο για να τ'ου δωση τ'ο στεγνό ποτήρι τ'ου θανάτου.

*

Ο Haupmann έγραψε ένα έργο μεγαλοφάνταστο. Πήρε τ'ον αλώνιο άνθρωπο, ζωντανίσε τ'η τραγωδία που ο πόθος και τ'α ιδανικά πλέκουν μέσ' τ'η ψυχή του κ' έπλασε τ'ο δράμα. Μία γιγαντιαία πύλη τ'ου έξωτερικού ανθρώπου με τ'ον έσωτερικό. Τίποτ' άλλο. Αυτό φανταστείτε κ' έχετε τ'ο συμβολισμό τ'ου έργου. Δεν υπάρχει ούτε υπερνεοίλωμα, ούτε άκκατνόητα, θολά ή σκοτεινά πρ'αματα σ' όποιον δέ ζητάει ν' ανακαλύψη σύμβολα εκεί που ο ποιητής είν' άπλως άπλότατος. Είν' αλήθεια ότι άνάμεσα στ'α ωραία λόγια τ'ου έργου κρύβονται ιδέες τ'ου ποιητή που ούτε εύκολο ούτε δυνατό είναι να τις ξεδιαλύση κανείς. Τις περισσότερες όμως φέρει, καθώς σωστά κάπου γράφηκε, κι ο ίδιος ο συγγραφέας ζητάει να γίνη σκοτεινός χωρίς και προακτικά να είναι. Για τούτο και τ'ο έργο του γεμάτο ύψενικίς θεωρίες και τεχντροπίες τ'ων μεγάλων κλασικών τ'ης πατρίδας του. Καθώς και τ'α πλάσματα του. Η Ραουτεντελάιν που είναι κάτι απ' τ'η Hilda τ'ου «So.ness τ'ου οικοδομητή» τ'ου Ibsen, και κάτι απ' τ'ο Μεριστοφελή τ'ου Φάουστ. Ο Haupmann όμως, σ' όλα του τ'α έργα και σ' αυτά άκόμα τ'α σοσιαλιστικά ή ρεαλιστικά, είν' επιδρασμένος από τ'η τέχνη τ'ου Ibsen.

(Η συνέχεια στην έκτη σελίδα).

σες!.. Μυστικά στ'ον άντρα σου:

• Η ΕΛΠΙΔΑ. Όταν είναι μυστικά τ'ου άδερφού του...

Ο ΑΠΟΣΤΟΛΗΣ. Ποιανού άδερφού μου; Δέ θέλω ν'αν τ'ον ξέρω γι' άδερφό.. Και ν'αναι με τ'ο μέρος του κ' ή γυναίκα μου... Χτές βράδι πούγραψε τ'ου πατέρα πως δέ θά γίνει ο γάμος γιατί κάποιος σπουδαίος λόγος είναι σ'τη μέση που τ'ον άμποδίζει...

Η ΕΛΠΙΔΑ Κ' έτσι θ'αναι...

Ο ΑΠΟΣΤΟΛΗΣ (σιγαρά μ'α θυμωμένα). Να σου πώ, Έλπίδα, δέ φέρονται καθόλου καλά, εζόν πιά κι αν κοροϊδεύεις μαζί μου... Δέ σ' ήξερα τόσο σκληρόκαρδη...

Η ΕΛΠΙΔΑ. Να σε κοροϊδέψω; Μα θαρρείς κ' ή δική μου ή ψυχή δεν είναι καταφραμακωμένη;

Ο ΑΠΟΣΤΟΛΗΣ. Τότε πως τ'ου ρήγεις δικίω;

Η ΕΛΠΙΔΑ. Δίκιο δεν τ'ου ρήγω... Λέω μοναχά πως δεν είναι κι άτιμος... (Κάνει να βγει όξω).

Ο ΑΠΟΣΤΟΛΗΣ. Θύμωσες και φεύγεις; Που πάς;

Η ΕΛΠΙΔΑ (γελαστά). Να θυμώσω;.. Έρχεται ή Ρήνα.. Δέ βλέπεις;

Η ΡΗΝΑ (μπαίνει από τ'η δεξιά πόρτα, ντυμένη για όξω. Πέφτει στην άγκαλιά τ'ης Έλπίδας κλαίγοντας). Έλπίδα μου, άδερφή μου... Τ' ήταν

αυτό πάλι; Δέ μας σώσανε τόσα και τόσα βάρσανα;

Η ΕΛΠΙΔΑ. Ρήνα μου, ύπομονή! Ξέρω κ' εγώ; Μπορεί να καλυτερέψουνε, να διορθωθούν τ'α πράματα!..

Η ΡΗΝΑ. Να καλυτερέψουνε; Μη μου τ'ο λές!.. Πάει πιά, τέλειωσε...

Ο ΑΠΟΣΤΟΛΗΣ. Τρομερό! τρομερό!

Η ΡΗΝΑ. Μόνο τρομερό, Άποστόλη μου;

Ο ΑΠΟΣΤΟΛΗΣ. Δεν τ'ο χωράει ο νους μου!

Η ΡΗΝΑ. Έγώ δεν έχω νού ούτε ν'αν τ'ο συλλογιστώ καλά καλά!

Η ΕΛΠΙΔΑ. Έλα, Ρήνα μου, σύχασε... Βγάλε τ'ο καπέλλο σου... Που θά πάς;

Η ΡΗΝΑ. Όχι, άφιστε με! Θά πάρω τ'α μάτια μου και θά φύγω... Όπου με βγάλει ή άκρη. Στ'ου άδερφού μου δεν μπορώ να πάω πιά... Δώ μέσα δεν μπορώ να μείνω... Στ'ον κόσμο με τί μουτρα να παρουσιαστώ;.. Ντροπιασμένη και καταφρονημένη απ' όλους τί τ'η θέλω τ'η ζωή;

Ο ΑΠΟΣΤΟΛΗΣ. Κάθισε, φτωχή! Δέ θά φύγεις από δώ. Σπίτι σου είσαι και σπίτι σου θά μείνεις.

Η ΕΛΠΙΔΑ. Ναί, Ρηνούλα μου, θά μείνεις εδώ... Μαζί μας.

ΡΗΝΑ. Να μείνω δώ; Μαζί σας; Για συλλογιστείτε το λίγο... Ποιά θέση θάχω γώ δώ μέσα, εζόν ή μείνω δούλα σας.

Ο ΑΠΟΣΤΟΛΗΣ. Άδερφή μας θά μείνεις... Για μιάν άτυχη, μια δυστυχημένη μας άδερφή... Έμεις θά σε παντρεύουμε... Ός άδερφή μας θά σε παντρεύουμε... Ο πατέρας δέ θά σ' άφίσει να φύγεις από δώ.

Η ΡΗΝΑ. Θά με παντρεύετε; Με ποιόνε;.. Με τ'ο Γιάννη;.. Άλλοίμονο, ο Γιάννης δέ με θέλει και φεύγει...

Η ΕΛΠΙΔΑ. Δέ φεύγει γιατί δέ σ' αγαπάει...

Η ΡΗΝΑ. Φεύγει όμως κι ή μ' αγαπούσε δέ θάφευγε...

Ο ΑΠΟΣΤΟΛΗΣ. Φτωχή γυναίκα! Τί σούτανε γραφό σου, ναγαπήσεις έναν παλιόαθροπο!..

Η ΡΗΝΑ. Κ' έπίστεψα ή έρμη με τ'η άγάπη μου, με τ'η άφοσίωσή μου, με τ'η θυσία μου ν'αν τ'ον φέρω στ'ον ίσιο δρόμο.

Ο ΑΠΟΣΤΟΛΗΣ. Τ'ο ίδιο κ' έμεις. Τ'ον αγαπήσαμε, θυσιαστήκαμε για δαύτον, τ'ου συχωρέσαμε δλη τ'η καταστροφή που σώριασε δώ μέσα... Και νά τον, ίδιος και χειρότερος.

Η ΡΗΝΑ. Να φύγω!.. Άφιστε με να φύγω!.. Πνίγουμεαι!

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ 1905

ΓΕΝΙΚΟΣ ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ Β. ΕΞΑΜΗΝΙΑΣ 1905

Κατάσταση της 31ης Δεκεμβρίου 1905

ΠΑΘΗΤΙΚΟΝ

Κεφάλαιον μετοχικόν διηρημένον εις 20,000 μετοχές.....	4,000,000.—
Κεφάλαιον αποθεματικόν	7,500,000.—
Κεφάλαιον αποθεματικόν δι' αποδόσεις απαιτήσεων επισφαλών	2,000,000.—
Τραπεζικὰ γραμμάτια εν κυκλοφορία:	67,778,575.42
I. διὰ λογαριασμών της Κυβερνήσεως.....	48,748,732.65
II. α) της Έθνικης Τραπεζής.....	8,979,084.08
6) Προνομ. Τραπεζ. Ηπειροθρακ. Δρ. 48,547,982.65	22,403.28
Κερασματικά γραμμάτια διάφορα και μονόγραμμάτια	5,589,791.61
Καταθέσεις άνευ τόκου εις μεταλλικόν.....	5,751,277.60
Καταθέσεις άνευ τόκου.....	877,024.44
Επιταγαι πληρωτέαι.....	695,983.09
Μερίσματα παρελθόντα.....	1,072,957.53
Μέρημα Β' εξαμηνίας 1905 πρὸς Δρ. 90.—	250,680.—
Καταθέσεις Δημοσίου δια χορηγ. δανείων κατά τὸν Β' Φ.Μ. νόμον	1,800,000.—
λ) μὲς καταθέσεως.....	283,749.94
λ) μὲς καταθέσεως άνευ τόκου.....	6,584,887.89
Διενθὺς Οικονομ. Ἐπιτροπὴ	1,097,395.31
ἀσφ. ἐκ δημοσ. ὑπεργ. προοδ.	5,437,492.58
Τραπεζία Ἑθνικῶν δανείων εις χρυσόν.....	156,955.25
Τραπεζία Ἑθνικῶν δανείων εις τραπεζικὰ γραμμάτια.....	2,276,711.30
Τραπεζία δανείου 2,600,000 εταίρειας Σ.Δ. Π. Α. Π.....	1,730.—
Καταθέσεις Δημοσίου εις χρυσόν.....	7,871.16
Καταθέσεις Δημοσίου ἐπὶ τόκῳ εις τραπεζικὰ γραμμάτια.....	14,814.33
Ἐντοκος κατάθ. Δημ. Διενθ. Ἐπιτροπῆς.....	14,479,644.13
Ἐντοκος κατάθ. Δημ. Διενθ. Ἐπιτροπῆς διὰ τὴν κατασκευὴν τοῦ Σιδηροδ. Περαίας-Δεμερλῆ-Συνόρων.....	791,282.51
Ἐντοκος κατάθ. Δημ. Διενθ. Ἐπιτροπῆς διὰ τὴν κατασκευὴν τοῦ Σιδηροδ. Περαιῶν-Δεμερλῆ-Συνόρων.....	82,797,976.38
Καταθέσεις Δημοσίου εις τραπεζικὰ γραμμάτια.....	44,841,390.—
Καταθ. ἔντοκοι (Κεντρ. Καταστήμ. Δρ. 79,622,188.97 (Κεφ.Δ. Τόκοι Ἐντοκοὶ Ἐπιτοκαστημάτων) * 1,586,761.66 (Τόκοι Δαχτυλοφ. δανείων Τραπεζ. 3,000 εἰς χρυσόν.....	20,488,800.—
* 2 1/2 0/0 εἰς τρ. γραμμάτια.....	2,365,116.—
* 2 1/2 0/0 εἰς χρυσόν.....	603,220.—
Τραπεζία λαχειοφόρου δανείου Τραπεζ. 3,000 εἰς χρυσόν.....	5,217,819.53
Καταθέσεις ταμιευτηρίου.....	57,060.86
Κομιστὰ συναλλαγματῶν.....	505,318.30
Τόκοι χρυσοληπτῶν ἐπὶ ἀποθήκῃ δανείων.....	37,989.60
Κέρδη καὶ ζημία ἐπὶ τοῖς ἀφαιρέσιμον διὰ τὴν ἐπομένην ἐξαμηνίαν.....	

1,294,325.09	2,097,585.68	20,000,000.—
803,260.59	168,455.—	13,500,000.—
943,093.—	943,093.—	
25,942,658.87	25,942,658.87	
14,479,644.13	14,479,644.13	
67,778,575.42	67,778,575.42	
10,500,000.—	10,500,000.—	
52,675,107.75	52,675,107.75	
505,000.—	505,000.—	
23,005,567.66	23,005,567.66	
2,636,680.75	2,636,680.75	
5,618,751.81	5,618,751.81	
6,981,582.37	6,981,582.37	
2,563,796.38	2,563,796.38	
5,506,918.77	5,506,918.77	
25,478,974.60	25,478,974.60	
675,488.—	675,488.—	
2,884,212.80	2,884,212.80	
2,672,705.97	2,672,705.97	
14,074,685.85	14,074,685.85	
11,404,288.76	11,404,288.76	
306,192.86	306,192.86	
369,290.14	369,290.14	
8,533,558.94	8,533,558.94	
16,224,572.49	16,224,572.49	
1,092,344.14	1,092,344.14	
16,221,453.21	16,221,453.21	
27,000,260.76	27,000,260.76	
87,298.92	87,298.92	
74,396.64	74,396.64	
1,493,276.50	1,493,276.50	
8,507,049.35	8,507,049.35	
311,492.40	311,492.40	
3,833,059.98	3,833,059.98	
289,900.53	289,900.53	
2,852,633.31	2,852,633.31	
1,271,993.10	1,271,993.10	
319,271.35	319,271.35	
1,591,264.45	1,591,264.45	
7,596.35	7,596.35	
2,217,958.56	2,217,958.56	
2,240,102.52	2,240,102.52	
1,576,960.—	1,576,960.—	
1,120,000.—	1,120,000.—	
400,000.—	400,000.—	

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΝ

εις μεταλλικόν.....	1,294,325.09
Τραπεζικὰ γραμμάτια Ἑθνικῆς Τραπεζ. 90.—	803,260.59
Κερασματικά γραμμάτια διάφορα και μονόγραμμάτια	943,093.—
Ἐξωτερικοὶ λογαριασμοὶ	25,942,658.87
Πρὸς τὸν ἑθνικόν	14,479,644.13
Πρὸς τὸν ἑθνικόν	67,778,575.42
Πρὸς τὸν ἑθνικόν	10,500,000.—
Πρὸς τὸν ἑθνικόν	52,675,107.75
Πρὸς τὸν ἑθνικόν	505,000.—
Πρὸς τὸν ἑθνικόν	23,005,567.66
Πρὸς τὸν ἑθνικόν	2,636,680.75
Πρὸς τὸν ἑθνικόν	5,618,751.81
Πρὸς τὸν ἑθνικόν	6,981,582.37
Πρὸς τὸν ἑθνικόν	2,563,796.38
Πρὸς τὸν ἑθνικόν	5,506,918.77
Πρὸς τὸν ἑθνικόν	25,478,974.60
Πρὸς τὸν ἑθνικόν	675,488.—
Πρὸς τὸν ἑθνικόν	2,884,212.80
Πρὸς τὸν ἑθνικόν	2,672,705.97
Πρὸς τὸν ἑθνικόν	14,074,685.85
Πρὸς τὸν ἑθνικόν	11,404,288.76
Πρὸς τὸν ἑθνικόν	306,192.86
Πρὸς τὸν ἑθνικόν	369,290.14
Πρὸς τὸν ἑθνικόν	8,533,558.94
Πρὸς τὸν ἑθνικόν	16,224,572.49
Πρὸς τὸν ἑθνικόν	1,092,344.14
Πρὸς τὸν ἑθνικόν	16,221,453.21
Πρὸς τὸν ἑθνικόν	27,000,260.76
Πρὸς τὸν ἑθνικόν	87,298.92
Πρὸς τὸν ἑθνικόν	74,396.64
Πρὸς τὸν ἑθνικόν	1,493,276.50
Πρὸς τὸν ἑθνικόν	8,507,049.35
Πρὸς τὸν ἑθνικόν	311,492.40
Πρὸς τὸν ἑθνικόν	3,833,059.98
Πρὸς τὸν ἑθνικόν	289,900.53
Πρὸς τὸν ἑθνικόν	2,852,633.31
Πρὸς τὸν ἑθνικόν	1,271,993.10
Πρὸς τὸν ἑθνικόν	319,271.35
Πρὸς τὸν ἑθνικόν	1,591,264.45
Πρὸς τὸν ἑθνικόν	7,596.35
Πρὸς τὸν ἑθνικόν	2,217,958.56
Πρὸς τὸν ἑθνικόν	2,240,102.52
Πρὸς τὸν ἑθνικόν	1,576,960.—
Πρὸς τὸν ἑθνικόν	1,120,000.—
Πρὸς τὸν ἑθνικόν	400,000.—

Η ΕΛΠΙΔΑ. Κάθισε, Ρήνα μου, κάθισε... (Τῆς βγάζει τὸ καπέλλο). Γιὰ χατίρι μου...
 Ο ΔΑΣΚΑΛΟΣ (μπαίνοντας ἀπὸ τὴν τζαμόπορτα σὺν ἀλαφιασμένῳ). Ἀλήθεια λοιπὸν ὅσα μούγραψες; Ἀλήθεια; Νὰν τὰ πιστέψω;
 Ο ΑΠΟΣΤΟΛΗΣ. Ἀλήθεια.
 Ο ΔΑΣΚΑΛΟΣ. Μὰ καταντοῦν ἀπίστευτα! (Στὴ Ρήνα) Σὲ συλλυποῦμαι!.. (Τρίβοντας τὸ ζερόβι του βραχιόνι). Πάναθεμά το γιὰ μπόλι!.. Νταοῦλι τὸ χέρι μου... Μπολιαστῆκατε λόγου σας;
 Η ΕΛΠΙΔΑ (σὰ μοναχὴ της), Γιὰ τὸ Θεό, ὦρα πού τὴ διάλεξε...
 Ο ΔΑΣΚΑΛΟΣ. Βράζει ὄζω ἢ βλογιά... Μήπως ἔχουμε κι ἀστνεμιά!.. Ἀλήθεια, ξέγασα... Ὁ Γιάννης λοιπὸν... Κρίμα! Κρίμα! Πάει, χάλασε τὸ παιδί... Μοῦ τᾶπε προχτές κι ὁ ἀνιψιός μου...
 Ο ΑΠΟΣΤΟΛΗΣ. Σὰς φώναξα γιὰ τὸν πατέρα... Δὲν ξέρω πὼς θὰν τονε συχάσουμε...
 Η ΕΛΠΙΔΑ. Τὸ πῆρε τόσο κατᾶκαρδα!..
 Ο ΔΑΣΚΑΛΟΣ. Αὐτὰ διορθώνονται... Μὴ σὰς νιάζει... Μήπως σὰς βρίσκεται λίγη βαζελίνη νὰ βάλω στὸ μπόλι μου;.. Μὲ πέθανε ἡ φαγούρα... (Στὴ Ρήνα) Μὴν κακοκαρδίζεις... Δὲ θέλει μιά, μὴ θέλεις δέκα... Χαθῆκανε οἱ γαμπροί, βλέπεις...

Η ΡΗΝΑ (σὴν Ἐλπίδα σιγά). Πάρ' τον και στὸ γάμο σου...
 Ο ΑΠΟΣΤΟΛΗΣ (στο δάσκαλο). Δὲν πρόκειται γι' αὐτό...
 Ο ΔΑΣΚΑΛΟΣ. Γιὰ τὸ μπόλι μου; Μὰ δὲν μπορεῖς νὰ φανταστῆς τί κακὸ μοῦ κάνει... Νὰ σκεφτεῖ ὁμως πάλι κανεὶς και τὴ βλογιά... (Ξυένται) Σὰν τὸ Φιλοχτήτη κατάντησα...
 Ο ΑΠΟΣΤΟΛΗΣ (χαμογελώντας). Μὰ ὁ Ἰὼβ ξυότανε...
 Ο ΔΑΣΚΑΛΟΣ. Θαρρῶ κι ὁ Φιλοχτήτης. Πρέπει και στὴ φαγούρα μας ἀκόμα νὰ μὴν ξεγνοῦμε τοὺς προγόνους μας!.. Τί μὰς χρειάζεται ὁ Ὄβραϊὸς ὄντας ἔχουμε Ἑλληνα, τὸν πρόγονό μας;
 Η ΕΛΠΙΔΑ (σὴν Ρήνα). Δὲν ξέρω τ' ἤθελε και μὰς τὸν κουβάλησε δῶ ὁ Ἀποστόλης!..
 Ο ΔΑΣΚΑΛΟΣ. Και πού βρίσκεται τώρα ὁ γέρο-Σεβαστός;
 Η ΕΛΠΙΔΑ. Στὸ γραφεῖο του.
 Ο ΔΑΣΚΑΛΟΣ. Τότε, νὰ πάω νὰν τοῦ μιλήσω γιὰ τὸ Γιάννη... Μπορεῖ νὰν τοῦ βρίσκεται και λίγη βαζελίνη...
 Ο ΑΠΟΣΤΟΛΗΣ. Νὰ μὴν πάτε... Δὲ θέλει νὰ ἰδεῖ κανέναν...
 Ο ΔΑΣΚΑΛΟΣ. Χωρὶς νὰν τὸν ἰδῶ, πὼς θὰ

γίνει; Νὰν τοῦ γράψω!.. Μὰ πάλι τὸ χέρι μου...
 Περίστακη κ' ἐγὼ πού διάλεξα νὰ μπολιαστῶ!..
 Ο ΑΠΟΣΤΟΛΗΣ. Ἀφίστε... Ὁθὰ σκερτοῦμε...
 Η ΡΗΝΑ. Νὰ τος! Ἐρχεται.
 Η ΕΛΠΙΔΑ. Φρόνιμα! Ὁχι κλάματα και ρωνές μὴν τὸν ἀπελπίζουμε περισσότερο!
 Ο ΓΕΡΟ-ΣΕΒΑΣΤΟΣ (μπαίνει ἀκκνομπώντας στο νῶμο τοῦ Ἀγῶνη. Κανερὸς δὲ μιλάει. Βαδίζει σιγά σιγά και κίθεται σὴν πολισόνα, σὴν μέση τοῦ τραπεζιοῦ. Ἡ Ἐλπίδα και ἡ Ρήνα πάνε και στέκονται ὀρθὸς σιμά του, ἡ μιά δεξιά κ' ἡ ἄλλη ζερόβι). Περὶφημα!.. Ὅλοι ἐστουμε γιὰ τὸ γάμο και μονάχα ὁ γαμπρὸς μὰς λείπει... Γιατί μὰς ἀργεῖ τόσο; Δὲν πάει κανεὶς νὰν τονε ρωνάξει; (Κανεὶς δὲν ἀπαντᾷ. Σὲ λίγο) Και νὰν τὸ πιστέψω ὁ ἔρμος πὼς οἱ στερνές μου οἱ μέρες θὰ τελιώσουνε μέσα σὲ οὐράνια και ἀτέλιωτη εὐτυχία!.. Γιέ μου, Γιέ μου Ἀβθεσαλώμ!.. Ἀβθεσαλώμ, υἱέ μου, υἱέ μου! (Σκύβει τὸ κεφάλι του σὰ σιγήνια).
 Ο ΦΩΣΤΗΡΑΣ (ἀνοίγοντας μὲ ὄρμη τὴ τζαμόπορτα μπαίνει βιαστικὸς. Κανεὶς δὲ γυρίζει νὰν τὸν κοιτάξει. Καταλαβαίνοντας πὼς συμβαίνει κάτι σοβαρὸ, πάει σιγά σιγά, πατώντας σὰ νύχια, σιμά στο δάσκαλο). Θεεε!
 Ο ΔΑΣΚΑΛΟΣ (σιγανά). Τί τρέχει;

Τό κοινό, καθώς εΐταν φυσικό, δέν ένθουσιάζστηκε άπ' το έργο. Σ' δλόκληρη τήν παράσταση έβηξε, στριφογύριζε, άνυπομονούσε, μ' ένα λόγο βαρυόνταν. Καθόλου δέ θέλω νά τ' άδικήσω καθώς άρκετοί πολλοί κριτικοί, άφού κι ό ίδιος έδω και τρεις μήνες έγγραφα στό «Νουμά» ότι ή Β. Καμπάνα είν' άκατάλληλη γιά σκηνή και μέγιστα ρωμαϊκή. Ο΄τε σέ κείνους άκόμα πού έτυχε νά καλοδιαβάσουν τό έργο, ή παράστασή της πολυάρεσε. Οί μεγάλοι διάλογοι μέ τίς ζωηρά χρωματισμένες μέ και λίγο σκοτεινές λέξεις βαρυστιζούν πάντα σάν τίς άκούει κανείς, και τό σπουδαιότερο χάνουν τήν όμορφιά και τήν ποιήση.

Άπό τούς ήθοποιούς μέ χαρά ξεχωρίζω τόν κ. Μουστάκα πού λεύτερα μπορούμε νά πούμε πώς έπαιξε τέλεια. Άπαγγελία θαυμαστή και δυσκολόβρετη στό θέατρο μας. Η Κε Φύρστ, μέγισσα πολύ καλή και πρό πάντων στή τελευταία πράξη. Η δ. Κοτοπούλη, όμολογία γενική πώς καλότερα δέν μπορούσε νά παίξει. Θαμαστή στή μιμική της, άπόδειξε πώς βαθειά ένυωσε τί ρόλο έπαιξε και πώς τά συναισθήματα τού Έρρίκου έπρεπε νάταν και δικά της. Ο κ. Φύρστ άταίριαστος σέ τέτοιο ρόλο. Τελεία παραζήτηση τού προσώπου πού έπαιξε. Η άπαγγελία του περισσότερο νέβριζε παρά φχαριστούσε. Δέ φτάνει κανείς νά είναι μόνο καλός ήθοποιός· πρέπει νά ζέρει και τί μπορεί νά παίξει.

Τό θέατρο άσφυκτικά γεμάτο άπόδειξε και τούτο: Ότι μέ λίγη ρεκαλάμα και μέ κάπως διαλεχτά έργα τό Βασιλικό και χρέματα θά κερδίση και κοινό θά μορφώση ίκανό νά καταλαβαίνει ό,τι τού παρουσιάζει.

Α. ΣΙΓΑΝΟΣ

Στό άρθρο «Νοσοκομεία και Χριστιανισμός» τού παρήμενου φύλλου παράπεσε μία φράση άντίς: «άφού έντας σέ ίση μοίρα συμπονούνε κ' οι λεύτεροι» χρειάζεται: άφού έντας σέ ίση μοίρα συμπονούνε οι σύνδουλοι, ποιος δέ λόγος νά μή συμπονούνε κ' οι συνελύτεροι; Κι άφού συμπονούνε κ' οι λεύτεροι κτλ.» Καί παραπάνου, εκεί πού λέει: «δύφώνεται άπ' τίς πρόληψεις», χρειάζεται: «δύφώνεται πάνου άπ' τίς πρόληψεις».

—Τά συχαίρια μας στό Βασιλικό θέατρο γιά τή μετάφραση τής «Βουλιζαμένης Καμπάνης».

— Η άριστοτεχνική αυτή μετάφραση τιμάει άληθινά τό Βασιλικό — ή σωστώτερα τόν κ. Οικονόμου — πού τή δέχτηκε, τιμάει και τίς εφημερίδες μας πού δέν τή βρίσανε, μέ τή θαμάσανε και γράψανε τόσα καλά γιά δαύτη.

— Όσο γιά τό μεταφραστή, τόν Κώττα Χατζόπουλο, δέν μπορούσε παρά έτσι καλλιτεχνικά και καλοσυνείδητα νά δουλέψει, σάν τεχνίτης διαλεχτός και σάν άρτισσιμένους εργατής τής Ίδέας πού είναι.

Ο ΓΕΡΟ-ΣΕΒΑΣΤΟΣ. Ήθελε νά κάνεις τό γάμο σου;

Ο ΓΙΑΝΝΗΣ. Θάρθω νά κάνω τό γάμο μου... Θάρθω τιμημένος κι ήλιος γιός σου... Θάρθω, Ρήνα μου, τιμημένος άντρας σου!..

Ο ΑΠΟΣΤΟΛΗΣ. Τ' είν' αυτά; Δέν τά καταλαβαίνω...

Η ΡΗΝΑ. Άλλοίμονο, ούτ' έγώ!

Ο ΔΑΣΚΑΛΟΣ (ένέται). Τάναθεματισμένοι!.. Ίδια μιλούσε, θαρρῶ, και ή Πυθία...

Ο ΦΩΣΤΗΡΑΣ (γελαστά). Μαλλιαρά!... Συβολικά!

Ο ΔΑΣΚΑΛΟΣ (θυμωμένα). Η Πυθία μιλούσε μαλλιαρά; Τί λές, άνόητε;

Ο ΦΩΣΤΗΡΑΣ (δειλά). Όχι, θεϊά!... Ο Γιάννης...

Η ΕΛΠΙΔΑ (στενοχωρημένα). Μά δέ σωπαίνετε;

Ο ΓΕΡΟ-ΣΕΒΑΣΤΟΣ. Ο Φωστήρας έχει δικιο... Κ' έγώ άρχίζω νά μή σέ καταλαβαίνω μ' αυτά σου τά «θάρθω» και «θά κάνω»...

Ο ΓΙΑΝΝΗΣ (ήσυχα). Θά μέ καταλάβετε.

Ο ΑΠΟΣΤΟΛΗΣ. Άντώνη, πήγαινε μέσα... Δέ θά ώφεληθείς καθόλου άπό τίς τέτιες σκηνές.

Ο ΓΙΑΝΝΗΣ. Όχι, Άποστόλη. Νά μείνει και θά ώφεληθεί... Θά ώφεληθεί πολύ, παραπολύ! Οί τέ-

ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗ ΕΠΙΣΤΟΛΗ

Φίλε Νουμά,

Μεγάλες κουβέντες μέξ έβγαλε στή μέση ό φίλος σου και φίλος μας Κος Ι. Σ. στό σημερινό του άρθρο «Νοσοκομεία και Χριστιανισμός». Φοβούμαι πώς δέν περισεύει τού «Νουμά» τόπος άρκετός γιά νά ξεδιαλύσουμε και νά ζηγηθούμε διάπλατα τέτοια ζητήματα και γι' άφτό φτάνει, θαρρῶ, ν' άπαντήσω μέ λίγα λόγια στό πιδ σπουδαία ρωτήματα τού Κου Ι. Σ., τού φίλου σου και φίλου μας.

Τό μεγάλο κοινωνικό — ή κάλλια οικονομικό — φαινόμενο πού άναποδογύρισε τό σύστημα τής Ρωμαϊκής Πολιτείας στάθηκε ή νίκη τῶ σκλάβῶ. Στά χρόνια τής Δημοκρατίας — στή Ρώμη και στήν Έλλάδα — οι σκλάβοι δουλεύανε γιά νά καλοζωούν οι τάξες τῶν πολεμιστάδων και τῶν άρχόντων. Άρχισε όμως μέ τόν καιρό νά δυναμώνη και νά πλουτίζη τῶ σκλάβῶν ή τάξη κ' έπειδή ζυπνᾶ τόν άνθρωπο ή δουλειά πολλοί τους γινήκαν άνωτεροι άπό τούς άφεντάδες τους. Άπό αυτούς τούς σκλάβους βγαίναν καλοί δασκάλοι, μεγάλοι τεχνίτες, τραπεζίτες ζυπνοί. Τάφεντικά τους άπελευτέρωναν κι ό περίφημος Τριμακίωνας γιά μέρα μία βασίλευε αντίμαχος τού Νέρωνα.

Ο Χριστιανισμός πού μέσα στους σκλάβους γεννήθηκε και μ' αυτούς νίκησε, φανέρωσε τήν άνατροπή τής παλιῆς άριστοκρατίας πού τήν είχε πιά ζωηριάσει τό σοί τῆς σκλαβιάς. Κ' έπειδή τῶ σκλάβῶν εΐτανε θρησκεία γι' αυτό τήν εΐπα θρησκεία δουλική. Όμως εΐτανε και θρησκεία λευτεριάς γιάτι μ' αυτήνα λευτερώθηκαν οι σκλάβοι. Μά τί θά πῆ λευτεριά; θά πῆ πώς κάποια τάξη κοινωνική γυρεύει και παίρνει τό δικαίωμα νά μωρη κι αυτή νά γίνεταί άρχόντισσα και δυνατή. Άπόλυτη λευτεριά θέλει νά πῆ πώς οι δυνατοί — όποιοι κι άν είναι — βρίσκουν τήν κοινωνία τους άνοιχτή γιά νά τήνε σκλαβώνουν. Παντού και πάντα ως τόσο κείνοι πού έχουνε — γιά είχανε — τή δύναμη, προσπάθησαν νά τήνε βαστάζουνε στήν οικογένεια τους, στήν τάξη τους τήν ξεχωριστή, κι άπό αυτόν ξεφυτρώνουν καινούριες άριστοκρατίες. Ο Χριστιανισμός άκολούθησε φυσικά κι αυτός τίς διάφορες πολιτικές και κοινωνικές χρωματίες τῆς τάξης πού τόν άνύψωσε, στους πιδ ψηλούς σηκώθη-

τιες σκηνές είναι παιδαγωγικώτατες.

Ο ΦΩΣΤΗΡΑΣ (κοροδοφεινά). Ο Γιάννης έχει δικιο. Έτσι έκαναν κ' οι Σπαρτιάτες... Δείχνανε στό παιδιά τους μεθησμένους τούς Έλλωτες...

Ο ΓΙΑΝΝΗΣ. Άν υπαρχαν τότε λογιώτατοι, οι Σπαρτιάτες δέ θάχαν άνάγκη νά δείχνουνε στό παιδιά τους τούς Έλλωτες· θάν τους δείχνανε τούς λογιώτατους άμείηστους κ' έτσι θάν τάναβρέφανε τελειώτερα τά παιδιά τους.

Ο ΦΩΣΤΗΡΑΣ. Καλέ, τί μου λές!

Ο ΔΑΣΚΑΛΟΣ. Θαρρῶ κι ό άνιψός μου έχει δικιο τούτη τή φορά.

Η ΕΛΠΙΔΑ. Τούτη τή φορά μοναχά;

Ο ΦΩΣΤΗΡΑΣ (ένθουσιασμένος). Μίλα και λόγου σου, κυρά μου!.. Ψέματα;

Ο ΓΕΡΟ-ΣΕΒΑΣΤΟΣ (του Άντώνη). Καθίσε, παιδί μου! Μήν τους άκούς!

(Άνοίγει ή ιζαμόπορτα και μπαίνει μέ όρημ ή Κωστής).

Ο ΦΩΣΤΗΡΑΣ (σιγανά τῆς Έλπίδας). Περιφρημα!... Τώρα θάρχινήσει νά παίρνει τά παιδαγωγικά του μαθήματα ό Άντώνης!

Η ΡΗΝΑ (τρομαγμένα). Ο άδερφός μου!

Ο ΚΩΣΤΗΣ. Νά μέ συμπαθάτε πού μπαίνω έτσι άπότομα, τί ή ψυχή μου είναι σέ τέτια χάλια πού

κε θρόνους, μέ κατά βέθος έμεινε πάντα ή θρησκεία τῶν ταπεινῶν και τῆς φτωχολογιάς, δηλαδή θρησκεία τῶ σκλάβῶ καθώς εΐταν άρχικά. Ο Χριστιανισμός είναι συμπονιαρός. Πρώτα πρώτα άπό γενικά κοινωνικά ψυχόρμητο. Ο σκλάβος πού βλέπει τόν άφέντη του νά δέρνη άλλο σκλάβο, τότε συμπονα γιάτι κι αυτός θά δαρθῆ μία μέρα και λογαριάζει νά συμπονηθῆ παρόμοια. Μά στή βάση αυτή άπάνω ό Χριστιανισμός έφερε και θεμέλιωσε τίς ίδέες τῆς άθάνατης ψυχῆς και τῆς άλλης ζωῆς. Είναι τού σκλάβῶ κατασκευάσμα ή ψυχή. Βασκανισμένος έδῶ κάτω γυρεύει παρηγοριά σέ κόσμο αντίπονο πιστεύοντας πώς εκεί θά τιμωρηθῶν οι τύρανοι του κι αυτός θά βασιλέψη. Γι' αυτό χρειάστηκε νά φαναστῆ τήν ψυχή άθάνατη κι άσώματη. Κι έξ μή μου πῆ ό Κος Ι. Σ. πώς κ' οι άρχαίοι φιλόσοφοι ζέσανε τήν ψυχή. Στή μεταφυσική και στή θεολογία τά λόγια τίποτε δέ σημαίνουνε — σημαίνει τό χρώμα πού τους δίνουν κ' ή αντίληψη πού έχουνε κείνοι πού τά προσκυνούν.

Βιάστηκε, θαρρῶ, νά πῆ ό φίλος σου και φίλος μας πώς έγώ βιάστηκα. Κι άν ξαναδιάβαζε τό άρθρο μου θά έβλεπε ίτως πώς δέν κατηγορήσα τόσο τά νοσοκομεία — πού χρειάζονται μέ πού δέν πρέπει νά γίνονται υπερτροπικά — όσο τή χριστιανική φιλανθρωπία πού έννοει και καλᾶ νά σώση δυστυχημένους πού τους βαρήθηκε ή ζωή. Και πάλι άν ό φίλος σου και φίλος μας Κος Ι. Σ. είχε καλοδιαβάσει — δέ λέω διαβάσει — τό Νίτσε δέ θά μέ ρωτούσε γιάτι θέλω νά γίνουν πέτρες οι άνθρωποι και νά θεραπευτούνε. Θά ζέρε πώς κάποια μέση βγαίνουν άπό μεγάλες άγάπες. Θά ζέρε κιόλας πώς δέν είναι δικιο νά λῆη τό Νίτσε κλέρτη κ' Ηρόστρατο. Μπορεί νά μήν τού καλοέρχυνται οι άγριες ιδέες του. Μά δέν μπορεί, νυμίζω, νά τῶ άρνηθῆ τήν ειλικρίνεια τού ποιητή.

Άθήνα 8 του Γενάρη 1906.

ΕΡΜΟΝΑΣ

— Η «Άκρόπολη» σκανταλίστηκε μέ τή βισκόπτητα πού κόπηκε σ'αυτῆς τῶ Νίτσε και μέ πείραξε πάλι... μ' Έγγλέζικες λέξεις. Μεγάλη άδυναμία δείχνει σ' αυτή τή μονάδα ή «Άκρόπολη» και τῆς κάνει τά γλυκά μάτια σά μία, νά πούμε, καλή έρωμένη τῆς.

Ξεχνάω τό καλό τό φέριμο... Μπά! Δῶ 'σαι, κύρ Γιάννη;... Περιφρημα τά κατάφερες, μέ μοναδική μαστοριά!.. (Βιάζοντας άπό τήν τσέπη τού σουρουκού του ένα γράμμα). Αυτό τό γράμμα σου τόλαβα σήμερα τό πρωί... Τό διάβασα, τό ξαναδιάβασα, μέ δέν μωρώ νά σου πῶ και πώς τόνισα... Κ' ήρθα δῶ νά μου τό ζηγήσεις... Ένα μονάχα μπόρεσα νά καταλάβω, πώς εΐσαι ήτιμος άνθρωπος και μέ τους ήτιμους μία γλώσσα ταιριάζει, τούτη δῶ! (Σηκώνει τό χέρι του νάν τον χτυπήσει).

Η ΡΗΝΑ (πιάνοντας του τό χέρι). Άδερφέ μου!.. Τί θές νά κάνεις;

Ο ΓΕΡΟ-ΣΕΒΑΣΤΟΣ (τρεμόντας). Μή!... Μή!..

Η ΕΛΠΙΔΑ (θυμωμένα). Μά, κύριε!.. (Ο Άποστόλης, ό Δάσκαλος κι ό Φωστήρας δέ σαλεύουν άπό τή θέση τους).

Ο ΓΙΑΝΝΗΣ (ήσυχα). Μή βιάζεσαι, Κωστή. Έχεις καιρό νά μετχηριστέεις και τή γλώσσα πού λές πώς μου ταιριάζει!..

Ο ΚΩΣΤΗΣ (σπρώχνοντας τή Ρήνα). Ορίστε μας! Κοροϊδεύει κιόλας ό άρχοντας. Δίκιο έχεις· τί μπορεί νά σου πεί κανείς; Μξ κρατάς δεμένους, βλέπεις, και μέξ κάνεις ό,τι θέλεις. Γεϊ σου, παληκαρά. Έτσι φέρνουνται οι όμοιοι σου. Σπαλανεύουν τά φτωχοκόριτσα. Τά τιμάζουν. Και όδρομο ύστερα. Μία κ'

ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ

Κ Α Ι

ΠΡΑΜΑΤΑ

ΕΝΑΣ

βλογιασμένος στον Περαία σηκώθηκε μοναχός του, σαν τον παραλυτικό του Βαγγέλιου, και πήγε στην Αστυνομία ζητώντας να τον συνοδέψουν στο νοσοκομείο τῶ Βλογιασμένονο. Οί αστυνομικοί καθώς τον αντίκρισαν τρώμαξαν κι όπου φύγει φύγει. "Έτσι ο βλογιασμένος αναγκάστηκε να πάει μοναχός του στον Κάνθαρο και να ζητήσει όχι να γιαιτρευτεί αλλά να σώσει και τους άλλους που θάν τους φόρτωνε την αρρώστεια του, αφού η Αστυνομία τον άφισε λεύτερο να γυρίζει στους δρόμους και να σκορπάει τριγύρω του τῆ Βλογιά.

Από τὸ μικρὸ αὐτὸ ἐπεισόδιο καταλαβαίνετε ποιά σημασία ἔχουν ὅσα γράφουν κάθε μέρα οί φημερίδες μας γιά τὰ «δρακόντεια μέτρα τὰ ὁποία λαμβάνει ἡ Κυβέρνησις πρὸς περιστολήν τῆς ἐπαράτου νόσου». Τὰ μέτρ' αὐτὰ τὰ καμαρώνουμε κάθε μέρα, ἀφοῦ οί ἴδιες οί φημερίδες μᾶς πληροφοροῦνε πὼς οὔτε τὸ μπόλι εἶναι καθαρὸ, οὔτε τὸ μπόλιασμα γίνεται κανονικά, οὔτε πήραν ἀκόμα σιὰ σοβαρὰ τὸ πρᾶμα οί δημόσιοι ὑπάλληλοι πὸν ἔχουν καθήκο και πὸν πλερώνονται γιά τὰ φροντίζουν γ' αὐτῆ τῆ δουλιά.

Τὰ μέτρα λοιπὸν πὸν «λαμβάνει» ἡ Κυβέρνησις εἶναι μέτρα Πλατωνικά, πὸν λέτε, και ξαπλώνουν τὸ κακὸ ἀντὶ τὸν λιγοστέφουν και τὸν πνίξουν. Γι' αὐτὸ δὲν ξέρουμε ἂ δὲν εἶτανε σωστὸ τὰ περᾶμε σὲ βδομαδιάτικο φονοπάζαρό μας ὅσους πεθαίνουν κι ὅσους λαβώνονται ἀπὸ τῆ Βλογιά, ἀφοῦ τοὺς τέτοιους σκοτωμὸς και λαβωμὸς τοὺς κάνει ἡ περιφρημη Πολιτεία μὲ τὰ περιφημύτατα δρογανά της.

Ο ΝΕΥΡΟΛΟΓΟΣ

και φίλος μας κ. Τηλέμαχος Μιταυτσῆς μᾶς φόρτωσε ἀπὸ τὴν περασμένη Τρίτη στὴ ράχη μας, σὰ

νὰ μὴ μᾶς ἔφτανε ἡ Βλογιά, ἡ Βουλὴ και τὰ τὸς ἄλλα μας κακὰ, κ' ἔταν καινούριο φιλόσοφο πὸν ἀνακάλυψε — λέει ὁ κ. Μιταυτσῆς — τὸ «μυστικὸ τῆς Ζωῆς», ἀφοῦ εἶχε ἀνακαλύψει πρῶτα πρῶτα τὸ μυστικὸ τὸ παίρνει κάθε χρόνο τῆς χιλίης τοῦ μακαρίτη Λασσάνη και τὸ γιομίζει τῆς φημερίδες μὲ τῆς μυθιστορηματικῆς ἀναγούλες του.

Ὁ κ. Μιταυτσῆς, εἶπαμε, εἶναι νευρολόγος, ἀνακατώνεται λοιπὸν και μὲ τοὺς τρελλούς. Τὸ ἔξχασε ὅμως ὁλωσδιόλου — και τὸ γράφουμε μὲ λύπη μας μεγάλη—τὸ σοβαρὸ ἐπάγγελμά του ὅταν καταπαίστηκε τὸ ρεκλαμάρει, σὰν εἶδος χάπια Πίγκ, στὴν «Ἔστια», σὲ σειρά ἄρθρα, τὰ φιλοσοφικά κακαρίσματα τοῦ κ. Κουρούπη και νάναγκάσει τὸν ἄθροισμα νὰ σκορπίσει δεξιά ζερβὰ ἰντερβίου γιά τὸ «σύστημα» του—και κατὰ τὸ σύστημά του.

Δυὸ τρεῖς ἄρθρες ἀπὸ ἕνα τέτιο ἰντερβίου σῆς δίνουνε τὰ καταλάβατε γιά πόσο σοβαρὰ πρᾶματα πρόκειται. Νὰ τες:

— Εἶνε ἐντελῶς νέον, ἀνατρεπτικὸν παντὸς προηγηθέντος ἀπὸ τοῦ ἀρχαιότερου μέχρι τοῦ νεωτάτου. Τὸ τελευταῖον ψυχοφυσιολογικὸν σύστημα, μηδεμίαν ὅμως λύσιν δριστικὴν περιέχον, εἶνε τὸ τοῦ ἀποθανόντος ἐσχάτως Ἄγγελου Μάγερ, ἀλλὰ τὸ ἰδικόν μου, ὡς τοῦλάχιστον ἀπεφάνθη ὁ διαπρεπὴς δόκτωρ τῶν Βρυξελλῶν ὁ κ. Δελλάπε ει, τὸ Πιτ Μπλε εἶνε τὸ τελειότερον παντὸς ὑπερέχον (la théorie la plus surelevée) διὰ τὴν ἀπλότητα ἰδίως τῆς βάσεώς του.

— Καὶ ποία εἶνε ἡ βάση τοῦ συστήματός σας;
— Ἐχων ὅτ' ὄψει μου ὅτι πανταχοῦ ἐν τῆ φύσει ἐπιπολάζει τὸ ἠλεκτρικὸν ρευστὸν ἐθεώρησα τὸ ἀνθρώπινον σῶμα ὡς εἶδος τι ἠλεκτρικῆς στήλης, λειτουργοῦν κατ' ἄλλους τοὺς νόμους τῶν ἠλεκτρομαγνητικῶν ρευστῶν, ἤτοι μὲ δύο πόλους ἐτερωνόμους, θετικὸν και ἀρνητικὸν, και ἐπὶ τῆς βάσεως ταύτης ἐπροχώρησα εἰς τὰς ἐρεῦνας μου (!!!).

— Καὶ οί δύο αὐτοὶ πόλοι;
— Ποῦ εὑρίσκονται; Δὲν εἶνε δύσκολον ν' ἀνευρεθοῦν, ὅπου ὑπάρχει μεγάλη σύγκλισις νεύρων εἰς τὸν ἐγκέφαλον και εἰς τὸ ἠλιακὸν πλέγμα κατῶθεν τῆς σπονδυλικῆς στήλης και παρὰ τὸν στήμαχον τοῦ ὁποίου κορυφῆ εἶνε ὁ ὀμφαλός.

Φτάνουν αὐτὰ. Ἄν ἔρθεῖ ἕνας και σοῦ πεῖ «ὁ ὀμφαλός εἶναι ἡ κορυφὴ τοῦ στομάχου», ἂν εἶσαι πρωτοετῆς φοιτητῆς τῆς Γιατρικῆς τὸν ἀρχινῆς στῆς κατραπακιῆς και τοῦ λύνεις τὸν «ὀμφαλὸ» στὸ ξύλον ἂν εἶσαι νευρολόγος, σὰν τὸν κ. Μιταυτσῆ, τοῦ φο-

ρῆς δίχως χάσαμέρι τὸ ζουρλομαντύα και τὸν στέλνεις τὰ κάνει δέκα ντοῦζ χτυπητὰ τῆ μέρα, μὲ παγωμένο νερὸ, στὴ ραχοκοκαλιά του.

AN

πιστεύουμε τὸ «Ἄστυ» τῆς περασμένης Τετάρτης, τὸ δικαστικὸ σκάνταλο πὸν τὸςς μέρες τώρα μᾶς κοπανᾶνε οί φημερίδες δὲν εἶναι σκάνταλο μὰ δημοσιογραφικὸ τερτίπι πὸν τὸ ξεφούρνισε μιά καινούρια δικηγορικὴ φημερίδα γιά τὸ γίνῃ κουβέντα κ' ἔτσι νὰ μὴν περάσει ἡ ἐκδοσὴ τῆς ἀπαρατήρητη.

Τὸ «Ἄστυ» φέρνει δυνατὰ ἐπιχειρήματα γιά νὰ νάποδείξει πὼς ὁ δικαστῆς κ. Γαρουφαλῆς ὄχι μόνον δὲν καταχρόστηκε τὸ ἀξίωμα του, μὰ τὸ ἐναντίον εἶναι τόσο τίμιος πὸν αὐτὸς μοναχὰ τὸ ξέρει» (λέει τὸ «Ἄστυ») μὲ πόση δυσκολία τὰ βολέβει.

Εὐχόμεστε νὰποδειχτοῦνε ἀληθινὰ ὅσα γράφει τὸ «Ἄστυ» γιάτ' εἶναι ἀπελπιστικὸ νὰ κυλιέται στὸ βούρκο και τὸ μόνον ἀξίωμα, τὸ δικαστικὸ, πὸν τὰ κατάφερε ὡς τώρα νὰ μὲνει λίγο ψηλὰ και νὰ τιμᾶται ἀληθινὰ τὸν τόπο μας.

Ο,ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ

— Ἡ «Ἔστια» (5 τοῦ Γενναρίου) ἔγραψε ἕνα ἀρκετὰ ἄμορφο παραγράφι γιά τὸ ποίημα τοῦ Παλαμά πὸν δημοσιέψιμε στὸ πρωτοχρονιάτικο φύλλο.

— Μαζὶ μὲ ἄλλα εἶπε και αὐτὸ «... οὐτυχεῶς πολὺ ὀλίγοι μποροῦν και πολὺ ὀλίγοι (αὐτὸ δὲν τὸ ξέρει, μὰ ἂς εἶναι) διαβάζουν τὸν «Νουμᾶν» ὥστε τὰ διαμάντια αὐτὰ νὰ πηγαίνουν χαμένα διὰ τὸν κόσμον πὸν τὸσην ἀνάγκην ἔχει νὰ ἐρσολοῦσθῇ εἰς τὸσον ἀγνοῆς και ἑλληνικῆς ἐμπεισεως ποιητικῆς ἀριστοτεργήματα».

— Καὶ ποῖος τὴν ἐμποδίζει τὴν «Ἔστια» νὰ τὰ ξανακυβῶνει τὰ διαμάντια αὐτὰ γιά νὰ δροσολοῦσῇ εἰς τὸν κόσμον; Ὁ πολὺς κόσμος μπορεῖ και ὁ πολὺς κόσμος διαβάζει τὸ «Ρωμιὸ» και ὁμοῦς ἡ «Ἔστια» κάθε Σάββατο ὁροσολοῦζεται μὲ τὰ διαμάντια του.

— Μαθαίνουμε πὼς ὁ κ. Κουρούπη τὸ «Μυστικὸ τῆς Ζωῆς» θάν τὸ κάνει δρᾶμα και θάν τὸ στείλει στὸν Παντελίδο. Ποῖδ πιτυχεμένο τίτλο δὲν μποροῦσε νὰ βρεῖ.

— Κάποιος ἔλεγε, διαβάζοντας τὰ ἰντερβίου τοῦ κ. Κουρούπη στῆς ἐφημερίδες γιά τὸ φιλοσοφικὸ του σύστημα «Δὲ ντρέπεται, κοτζᾶμ φιλόσοφος και νὰ καταγίνεται μὲ πενταρολογικὰ ρομάντζα».

— Ἰσαμε τώρα δυὸ «Μυστικὰ» ἀπόχτησε ἡ Φιλολογία μας τὸ «Μυστικὸ τῆς Κοντέσσας Βαλέραινας» και τὸ «Μυστικὸ τοῦ Κόντε-Κουρούπη».

— Καὶ δυὸ Βουλιγμέα, τῆ «Βουλιγμένη Καμπάνια» πὸν παίζεται στὸ Βασιλικὸ, και τὸ «Βουλιγμένο Καμπάνη» πὸν παίζεται στὰ «Παναθηναϊα».

Ο ΙΔΙΟΣ

ἡ ἀδερφή μου ἀπὸ τὸ σωρὸ. Μὰ γιά κακὴ σου μοῖρα ὑπάρχει δῶ κ' ἕνας ἀδερφός, ἕνας φτωχὸς μὰ τίμιος ἐργάτης πὸν ἰδρώνει νὰ βγάλει τὸ ψωμὶ τῆς φημελιάς του; ὁ ἀδερφός αὐτὸς σοῦ ζητάει τὴν τιμὴ του σήμερα... Τὶ τὴν ἔκαμες τὴν τιμὴ μου; Σὲ ποῖο νεροχύτη τοῦ σπιτιοῦ τὴν πέταξες;

Ο ΦΩΣΤΗΡΑΣ. Νὰ σῆς πῶ τὴν ἀλήθεια, δὲ μιλάει ἄσκημα ὁ ἄθροισμα...

Ο ΔΑΣΚΑΛΟΣ. Καὶ δίχως λάθος στρωτὰ σὰ νὰν τὰ διαβάζει ὅσα λέει.

Η ΕΛΠΙΔΑ (στὸ δάσκαλο). Τὰ προκόψατε τώρα...

Ο ΚΩΣΤΗΣ (ζυγώνοντας τὸ Γιάννη). Θὰ μοῦ δώσεις λόγο... Τώρα δᾶ!

Ο ΓΙΑΝΝΗΣ (ἤσυχος). Κάτσε, Κωστῆ... Ὅτὰ σοῦ δώσω... Σὲ ὄλους θὰ δώσω λόγο σήμερα, σὲ ὄλους. Καὶ πρῶτα στὸν ἑαυτὸ μου!.. (Ἦσυχάζουν ὄλοι και παίρνει ὁ καθένας τὸς ἀπὸ μιά θέση, ἄλλοι καθισμένοι και ἄλλοι ὄρθιοι, ὅπως ἔχει. Ὁ Γιάννης πάει και κάθεται σιμὰ στὸν πατέρα του). Πατέρα, κοντὰ σου... Νιώθω τώρα πὼς εἶμαι ἄξιος νὰ καθίσω πλὸς σου, στὰ δεξιά σου... Ἐδῶ, Ρήνα, ἀπὸ τὴν ἄλλη τῆ μεριὰ ἐσύ... Σιμὰ στὸν πατέρα. (Ἡ Ρήνα κάνει ὄ, τι τῆς λέει).

Ο ΔΑΣΚΑΛΟΣ (δυνατὰ, τῆς Ἐλπίδας). Τ' εἶναι τοῦτα;

Η ΕΛΠΙΔΑ. Κάτι θᾶναι, δὲν μπορεῖ, κάτι θᾶναι... μὰ δὲν ξέρω.

Ο ΦΩΣΤΗΡΑΣ (γελώνοντας δυνατὰ). Συβολικὰ!.. Συβολικὰ!.. Χαί χαί γὰ!

Η ΕΛΠΙΔΑ. Βιάζεσαι, κύριε Φωστῆρα... Πολὺ βιάζεσαι!

Ο ΦΩΣΤΗΡΑΣ. Τὸ πιστεύετε;

Ο ΓΙΑΝΝΗΣ (δείχνοντας πὼς δὲν προσέχει στῆς κουβέντες του). Πατέρα, φεύγω... Τὰ μεσάνυχτα φεύγω γιά τὴ Μακεδονία κ' ἔρθε νὰ μ' ἐυκηθεῖς!

Ο ΓΕΡΟ-ΣΕΒΑΣΤΟΣ (ξαρνιασμένα). Τὶ λές, παιδί μου; (Ὅλοι τὰ χάνουν ὁ Ἀποστόλης κουνάει ἀπελπιστικὰ τὸ κεφάλι του).

Ο ΚΩΣΤΗΣ (πεινῆται πᾶνου ἀγορευμένου). Κουρουφέξαλα!.. Ἄτιμες δουλιές!..

Ο ΓΙΑΝΝΗΣ. Μὴν κάνετ' ἔτσι, μὴ ταράζεστε!.. Νὰ μοῦ δώσεις τὴν ἐυκή σου, πατέρα, και σὺ, Ρήνα μου, νὰ δείξεις παληκαριὰ ἀρχαίως Σπαρτιατίσας...

Η ΡΗΝΑ. Ἐγὼ ἡ ἔρμη τί μπορῶ νὰ πῶ;

Ο ΓΙΑΝΝΗΣ. Μοῦ εἶταν εὐκόλο ὕστερ' ἀπὸ ζωὴ παραλυμένη και ἄσωτη νάρθω νὰ συχάσω δῶ, στὸ ἀπάνεμο αὐτὸ ἀραξοβόλι, σιμὰ σὲ πατέρα σεβαστό, σ' ἀδέρφια ἀγαπημένα, σιμὰ στὴ γυναικούλα μου τῆ γλυκιὰ. Εἶταν εὐκόλο μὲ τῆ λέξη αμετά-

νοῦσα—μὲ μιά λέξη πὸν τῆ λέει κανεὶς τόσο εὐκόλα δίχως νὰ ζημιωθεῖ καθόλου—νὰ ζορλήσω ὄλα τὰ χεῖρια μου και νὰρχνήσω νὰ τρυγᾶω τάχατὰ... Εἶταν τόσο εὐκόλο αὐτὸ, πὸν θάν τόκανεσ και λόγου σου, κύρ δάσκαλε...

Ο ΔΑΣΚΑΛΟΣ. Εὐχαριστῶ, μὰ γιάτὶ ἀνᾶμεσα σὲ τόσους μοναχὰ μὲνα ξεχωρίζεις;

Ο ΓΙΑΝΝΗΣ. Γιάτὶ λόγου σου, σὰ δάσκαλος, κηρύχνεις πὼς τὰ λόγια εἶναι ἀρκετὰ γιά τὸ μετανιωμὸ.

Ο ΦΩΣΤΗΡΑΣ. Καὶ ἡ ἀρεντιά σου βιάζεις λόγους! Ἐτσι δὲν εἶναι; Ἐξὸν πιά και ἂν τοὺς λόγους πὸν βιάζεις τόση ὥρα δῶ μᾶς τοὺς περᾶς γιά ἔργα.

Ο ΓΙΑΝΝΗΣ (τὸν κοιτάζει κάμποσο δίχως νὰν τἀπαντήσῃ). Ὑπάρχει δῶ, πατέρα, ἕνα χεῖρι, τὸ χεῖρι αὐτὸ πὸν τηκώθηκε μιά φορὰ νὰ σὲ χτυπήσει...

Ο ΓΕΡΟ-ΣΕΒΑΣΤΟΣ. Ἐγὼ, παιδί μου, σὲ συχώρεσα...

Ο ΓΙΑΝΝΗΣ. Μὰ τὸ χεῖρι αὐτὸ δὲν τὸ συχώρεσα ἐγὼ... και πρέπει νὰν τὸ συχωρέσω. Πρέπει πρῶτα και ἀρχῆς νὰν τὸ κρίνω ἐγὼ ὁ ἴδιος ἄξιο νὰ σφίξει τὸ χεῖρι τοῦ πατέρα μου, ν' ἀγκαλιάσει τίμια τὴ γυναίκα μου, νὰ βασταῖ μεθαῦριο περῆφανα τὸ παιδί μου... Πρέπει ὁ παλιός ὁ ἄθροισμα νὰ πε-

θάνει κι από τή σάχη του νά ξεπεταχτεί σά φοίνικας ή θήρωπος ή καινούριος... Ο ήσως μια κκή καλή νά λείψει από τή γής, νά σθήσει, για νάρθει στην άδιανή τή θέση νά θρονιαστεί ή άληθινός πατριώτης, ή τίμιος έργάτης, ή άγαθός φαμελίτης. Η πατρίδα που ήσαστε χτες άσώτους τή ζωή της σέ κούφια λόγια και σέ ύνειρατα τεμπέλικα, ήρχισε νά ξυπνάει σήμερα και νά μ'ε ζητάει κ' έργα... Νά ή Μακεδονία! Η πατρίδα στύλωσε κή μια κολυμπήθρα μετανωμού και ξαναγεννημού... "Ολ' οί ήσως και χαραπόποι Ρωμιοί ής βαρτιστούμε σέ δάχτυνη...

Ο ΦΩΣΤΗΡΑΣ (χεροκοτώντας κοροδοφρικά). Περίφημα! Περίφημα!

Ο ΔΑΣΚΑΛΟΣ (κοροδοφρικά κι αυτός). Μή διακόφτετε τό ρήτορα!

Ο ΓΙΑΝΝΗΣ. Όχι, κύρ δάσκαλε, δέ ρητορεύω, μή φοβάσαι!

Ο ΔΑΣΚΑΛΟΣ. Δές λόγια όμως, και λόγια παχιά, τετράπαχα σάν καλοθερμένα γουρουνοπούλα!

Ο ΓΙΑΝΝΗΣ. Λόγια; Σ'ε τρομάζουν τά λόγια; Ευχάριστο κι αυτό! Νά τρομάζουν και δασκάλους τά λόγια, πάει νά πει πως είν' άλήθεια αυτό που λέω και πως ή πατρίδα μας ξύπνησε και ζητάει κ' έργα.

Ο ΔΑΣΚΑΛΟΣ. Και τί άλλο από έργα κάνουμε και μες κοντά ένα αιώνα τώρα;

Ο ΓΙΑΝΝΗΣ. Έργα έκανε κι ή Πρόστρατος.

Ο ΑΠΟΣΤΟΛΗΣ. Άδερφέ μου, πόσο μεγάλος στυλώνεσαι μπροστά μου και πόσο μικραίνω εγώ!

Η ΕΛΠΙΔΑ (χαρούμενα). Δέ σ'ού τέλεγα πως ή Γιάννης μας έγινε άλλος ήθρωπος; (Ο Φωστήρας χαμογελάει κοροδοφρικά ή Κοιστής κάθεται σέ μια γωνιά σκεφτικός).

Η ΡΗΝΑ. Κι ή σκοτωθείς, Γιάννη μου;

Ο ΓΙΑΝΝΗΣ. Α σκοτωθώ; Μά στο πόλεμο δέν πάει κανείς για νά μή σκοτωθεί... Δέν είναι άσφαλιστική έταιρία ή πόλεμος!

Η ΡΗΝΑ. Α σκοτωθείς, τί θά γίνω;

Ο ΚΩΣΤΗΣ (κινάει και πάει ομιλού). Παντρέψου πρώτα κ' ύστερα φέρε... Έτσι κ' ή τιμή μας...

Ο ΓΙΑΝΝΗΣ. Η τιμή σας δέν έπαθε τίποτα. Ένας ήτιμος σ'ε άπάτησε κ' ένας ήτιμος δέν μπορεί νά παντρευτεί τήν άδερφή σου. Τής άξίζει νάν τήν παντρευτεί τίμιος ήθρωπος; ή θελήσει ή Θεός και γυρίσω ζωντανός, ήρθώ και θά σ'ού πώ «Κωστή, παίρνω τήν άδερφή σου γυναίκα μου, μπαίνω στην τίμια φαμελιά σου σάν τίμιος ήθρωπος κ' εγώ...

Ο ΓΕΡΟ ΣΕΒΑΣΤΟΣ (του παίρνει τό χέρι και του τό χασιδεύει). Παιδί μου... Μεγαλόψυχο παιδί... Ευγενικό... Μά και μένα τό γέρο καθόλου δέ με λογαριάζεις; Α μου πάθεις τίποτα;

Ο ΓΙΑΝΝΗΣ. Πατέρα μου, και λόγου σου από χρόνια άγωνίζεσαι για μια ιδέα μεγάλη, ευγενική, και με νιώθεις... Αν πεθάνω, ήλθεις τή μεγάλη παρηγοριά πως τό παιδί σου πέθανε για τήν πατρίδα... Α ζήσω, θά καμαρώνεις που τό παιδί σου απόκτησε χέρια νά δουλεύουν τίμια κι όχι νά σηκώνονται νά χτυπήσουν πατρίδα και πατέρα... Η φωτιά ξαναγεννάει και τίτιο ξαναγεννημό πάω γυρεύοντας σήμερα.

Ο ΓΕΡΟ ΣΕΒΑΣΤΟΣ (σηκώνει κι άκουμπάει τό χέρι του πάνω σ'ό κεφάλι του). Με τήν εύχή μου, παιδί μου, με τήν εύχή μου.

Ο ΓΙΑΝΝΗΣ (σκύβοντας τό κεφάλι του). Η εύχή σου τίμιο ξύλο για μένα... Τό ίδιο και ή άγαπη σου, Ρήνα μου...

Ο ΚΩΣΤΗΣ (ήμερα). Νάρθει μαζί μου τώρα ή Ρήνα, σπíti μου...

Η ΕΛΠΙΔΑ. Μαζί σου ή, εδώ, τό ίδιο κάνει κ' εδώ σπíti της βρίσκειται.

Ο ΑΠΟΣΤΟΛΗΣ. Ζήσε, πεθάνει ή Γιάννης, ή Ρήνα δέ φεύγει από δώ. Νύφη μας είναι.

Ο ΦΩΣΤΗΡΑΣ (γελώντας δυνατά). Νύφη άνύφευτη!

Ο ΓΙΑΝΝΗΣ (σηκώνεται και πάει και του χτυπάει τό νώμο). Πολύ άλαφρά τά κρίνεις τά πράματα λογιώτατε!

Ο ΦΩΣΤΗΡΑΣ. Τά κρίνω όπως τά κρίνει όλος ή κόσμος. Με μια θεατρική... ή όχι... με μια συγκινητική σκηνή... μελοδραματική... πατριωτική... όπως διάολο θέλεις πές τ'ηνε... ή κοινωνία δέν ήκα-

νοποιείται... Η κοινωνία ζητάει στεφάνι... Ζητάει έπίσημα πράματα... Οί τίμιοι ήθρωποι...

Ο ΓΙΑΝΝΗΣ. Οί τίμιοι ήθρωποι; Δυό τρείς φορές ήσαστε τώρα με πρόσβαλεις χοντρά και δέ σ'ού άποκρίθηκα γιατί ένιωθα τόν έαυτό μου άδύναμο μπροστά σου... γιατί είχα τήν παρασμένη μου ζωή που μου σφαλνούσε τό στόμα... Τώρα όμως που μπαίνω σέ καινούρια ζωή μπορώ νά σ'ού μιλήσω... Είπες οί τίμιοι ήθρωποι. Τήν παραλίς τή λέξη μ'ε μή με σπρώχνεις νά σ'ού τάπαιξω εδώ και πως δέ νιώθεις καθόλου τή σημασία της...

Ο ΦΩΣΤΗΡΑΣ (σιγανά του δασκάλου). Σ'ε πονάει ακόμα τό μπόλι; Αιστάνεστε φαγούρα;

Ο ΔΑΣΚΑΛΟΣ (ξυέται). Φοβερό!

Ο ΦΩΣΤΗΡΑΣ. Πάω νά στείλω τή Μαριώ νάγοράσει λίγη βαζελίνη από τή σπετσαρία... (Φεύγει. Οί άλλοι σωπαίνουνε για λίγο).

Ο ΓΕΡΟ ΣΕΒΑΣΤΟΣ (της Έλπίδας). Δέν παίρνεις τή Ρήνα νά τή βάλεις νά συχάσει λίγο;

Η ΡΗΝΑ. Νά συχάσω, πατέρα; Ο Γιάννης μ'ε φεύγει και με στέλνεις νά συχάσω;

Ο ΓΙΑΝΝΗΣ. Αφού τό θέλει ή πατέρα;

Η ΕΛΠΙΔΑ. Αί, καλά! Ηίμε! Σ'ε τρομάζουμε και κανέναν καρέ! (Φεύγει με τή Ρήνα).

Ο ΚΩΣΤΗΣ. Νά σ'ού πώ τήν άλήθεια, Γιάννη, με ξεμαύλισες κ' έτσι μούρχεται νάν τά μουντζώσω όλα και νάρθω κ' εγώ μαζί σου...

Ο ΓΙΑΝΝΗΣ. Όχι! χρειάζονται κ' εδώ πολεμιστάδες. Έχουμε κ' εδώ μεγάλ' όχτρο νά παλεμήσουμε.

Ο ΔΑΣΚΑΛΟΣ. Έξωθεν μάχαι, έσωθεν φόβοι, που λέει κι ή Απόστολος Παύλος.

Ο ΓΕΡΟ ΣΕΒΑΣΤΟΣ. Νάί, δικίο έχεις. Πολέμοι άπ' όζω και φόβοι από μέσα...

Ο ΔΑΣΚΑΛΟΣ. Μά δέν τραγώσατε πιά... Καταντήσατε άνυπόφοροι... Μ'ε μεταφράσατε τό Βαγγέλιο, ζητάτε τώρα νά μ'ε μεταφράσετε, νά μ'ε βεβηλώσατε δηλαδή, και τόν Απόστολο;

Ο ΓΕΡΟ ΣΕΒΑΣΤΟΣ. Οί λέξεις! Οί λέξεις! Πάντα θά σ'ε τρομάζουν οί λέξεις! Πάντα θάν τή διώχεται τή ζωή! Έχει δικίο τό παιδί μου χρειάζονται κ' εδώ πολεμιστάδες... Νάν τό μεγαλώσουμε τό σπíti μας, νάν του ρήξουμε πάνω κι άλλο πάτωμα, μ'ε πρώτα χρειάζεται νάν του στεριώσουμε τά θεμέλια...

Ο ΔΑΣΚΑΛΟΣ. Καλύτερα τότε νάν τό γκρεμίσετε και νάν τό ξαναχτίσετε άπ' τήν αρχή.

Ο ΓΙΑΝΝΗΣ. Αν είναι ανάγκη κι αυτό θά γίνει. Τί; Σέ σάπια θεμέλια θά χτίσουμε;

Ο ΔΑΣΚΑΛΟΣ. Οί Όλυμπιακοί άγώνες μεταύριο...

Ο ΓΕΡΟ ΣΕΒΑΣΤΟΣ. Ω, τό πέτυχες! Σά νά λέμε, τους παίρνεις τους Όλυμπιακούς άγώνες για θεμέλια που νά μπορούμε νά ρήξουμε αύριο πάνω τους τή Μακεδονία... Μοναχή φροντίδα μας τώρα και τόσα χρόνια πως νά ξεγελάσουμε τους ξένους... Μά οί ξένοι δέν είναι στραβοί, μ'ε νιώσανε πιά...

Ο ΑΠΟΣΤΟΛΗΣ. Και γι' αυτό μ'ε έχουνε νάν τους φυλάμε τάρχαλα! Για τίποτ' άλλο

Ο ΚΩΣΤΗΣ. Άκουστά τόχα κ' εγώ πως οί ξένοι δέ μ'ε λογαριάζουνε για ζωντανούς.

Ο ΔΑΣΚΑΛΟΣ. Αμή γιατί; Για φόβους;

Ο ΓΙΑΝΝΗΣ. Κάτι τίτιο... Η για ταφογδύτες... νάνόιγουμε δηλ τους τάφους των προγόνω μας και νάν τους κλείσουμε ό,τι κρατούν από αιώνας φυλαγμένο... Μ'ε λείπει ή ζωή...

Ο ΓΕΡΟ ΣΕΒΑΣΤΟΣ. Νάί, παιδί μου, ή ζωή. Και πρέπει νά δουλέψουμε όλοι νάν τή ξαναφέρουμε. Και σύ, δάσκαλε, μαζί μας. Έλα, δώσε μου τό χέρι σου...

Ο ΔΑΣΚΑΛΟΣ. Εγώ μαζί σας; Με τους χυδαίους;

Ο ΓΙΑΝΝΗΣ. Έτσι φαίνεται. Ηρθε και ή σειρά τώ χυδαίωνε σήμερα. Οί ευγενήδες τόσα χρόνια μ'ε κυβερνήσανε με τήν ψευτιά και νά που μ'ε ρήξανε. Καιρός νά δοκιμάσουμε και τους χυδαίους... Ο ΓΕΡΟ ΣΕΒΑΣΤΟΣ. Και σύ, δάσκαλε, πατριώτης είσαι και σύ Ρωμιός. Έλα μαζί μας. Η συντροφιά σου μ'ε είναι πολύτιμη. Έλα νά γίνουμε ένα και νά πνίξουμε τό λογιωτατισμό. Αρχηγός μ'ε εσύ και μες κοπέλλια σου... Έσύ νάν τό θελήσεις κι όλα πετυχαίνουνε μια χαρά...

Ο ΔΑΣΚΑΛΟΣ (άπορώτως). Εγώ; Και τί μπορώ νά κάνω εγώ; Μηγαρις έχω και τά χέρια μου λεύτερα; Τ'όνα, δέ βλέπεις, μου τό σκλάβωσε κιόλας τό μπόλι...

Ο ΑΠΟΣΤΟΛΗΣ. Για τό μετά όχτρο δέ μ'ε χρειάζονται χέρια. Ρωμικίτες ψυχές μ'ε χρειάζονται...

Ο ΔΑΣΚΑΛΟΣ (χαμογελάοντας). Και ή δική μου ή ψυχή τί είναι; Βουργάρινη;

Ο ΓΕΡΟ ΣΕΒΑΣΤΟΣ. Η δική σου ή ψυχή, μή σου κακοφανεί, ξεδεσφε, είναι σκεπασμένη με τή μούχλα τήν προγονική και δέν ξεχωρίζεται ακόμα τί είναι... Πρέπει νά φύγει πρώτα ή μούχλα από πάνω της για νά φανεί...

Ο ΑΝΤΩΝΗΣ (του άπό όρα κάθεται σ' ένα παραθύρι άνοιχτό κοιτάζοντας κατά τόν κήτο). Αί... Αί... Για νά σ'ού πώ!... Άσε τή Μαριώ!... Τί τήν κυνηγας;

Η ΜΑΡΙΩ (άπό κάτου, δυνατά). Βοήθεια!... Αύτός λύσσαζει!...

Ο ΑΝΤΩΝΗΣ (δυνατά). Πατέρα!... Παπού!... Έλστε δώ νά δείτε... Κρίμα... Κρίμα! Έφυγε!...

Ο ΑΠΟΣΤΟΛΗΣ. Τί τρέχει;

Ο ΚΩΣΤΑΣ. Με ποιόνε τ'έχεις;

Ο ΑΝΤΩΝΗΣ. Ο κ. Φωστήρας κυνηγούσε τή Μαριώ στο περβόλι...

Ο ΚΩΣΤΗΣ. Ο τίμιος!

Ο ΑΠΟΣΤΟΛΗΣ. Παιδαγωγικώτατη σκηνή!

Ο ΔΑΣΚΑΛΟΣ. Μπρέ τόν υπερμπάτη! Κι αυτός πήγε νάν τ'ε στείλει για βαζελίνη!

Ο ΚΩΣΤΗΣ. Καλύτερα νάν τήν έστειλε για λυσσόχορτο!

Ο ΓΕΡΟ ΣΕΒΑΣΤΟΣ. Ο παλιήθρωπος!

Ο ΓΙΑΝΝΗΣ. Μερικοί μυαλωμένοι πατριώτες φονάζουν, κ' έχουν δικίο, πως πρί διώξουμε τους Βουργάρους από τή Μακεδονία, πρέπει πρώτα πρώτα νά καθαρίσουμε τήν πατρίδα μας από τους Βουργάρους τους δικούς μας που τής βυζανίνουσε σά βδέλλες τό αίμα της... Ο Αντώνης είδε πολίωρα έναν τίτιο Βούργαρο στο περβόλι μ'ε νά κυνηγεί τή Μαριώ!...

Ο ΔΑΣΚΑΛΟΣ. Βούργαρος βέβαια, κ' εγώ τό βλέπω τώρα.

Ο ΚΩΣΤΗΣ. Σωστός κομιτατζής!

Ο ΑΠΟΣΤΟΛΗΣ. Καλά μου τέλεγε από χρόνια, Γιάννη.

Ο ΓΙΑΝΝΗΣ. Τό δάσκαλο, πατέρα, κράτησ' τονε σπíti σου, δώσ' του τήν καλύτερη θέση. Μια μέρα δέν μπορεί παρά θά γίνει δικός μας, γιατί είναι τίμιος ήθρωπος, πιστεύει ό,τι λέει, άδιάφορο άν ό,τι πιστεύει δέν είναι σωστό. Θά δει τό σωστό μια μέρα και θάν τό πιστέψει. Μά τό Λογιώτατο όζω με τίς κλωτσιές. Ο Λογιώτατος δέν πιστεύει τίποτ' άπ' όσα λέει κι αυτός είναι ή μεγαλύτερος όχτρος του σπιτιού μας. Κράτα τό δάσκαλο μέσα και κλείσ' τήν πόρτα στο Λογιώτατο, και τότε βλέπεις τό σπíti μ'ε τί κάστρο άπαρτο που γίνεται!...

Αμπελάκι (Σαλαμίνας), Αιώνόρης του 1905—

Αθήνα, Γεννάριος του 1906.

ΦΟΝΟΠΑΖΑΡΟ ΒΔΟΜΑΔΙΑΤΙΚΟ

Από Πέμπτη σέ Πέμπτη

- Υπουργός Έσωτερικών ή Ν. Καλογερόπουλος
- Σκοτωμοί. Έπαρχίες 5.
- Λαβωμοί. Αθήνα 1, Περαιάς 1, Έπαρχίες 9.
- Κλειμές. Αθήνα 4, Περαιάς 4, Έπαρχίες 2 (και μια ληστεία στον Πύργο).
- Απαγωγές. Αθήνα 4, Περαιάς 1.